GEORGII VALLAE PLACENTINI VIRI CLARISS.

De natura partium animalium.

Argentinæ per Henricum Sybold.

MVSEVM BRITANNICVM

HENRICVS

SYBOLD ARTIS MEDICÆ PROFESSOR

Lectori S.

NOn minus lepide q̄ uere Auicenna medicorum μονάρχης cenſuit, Quemadmodū flamma lucernę, cōtinuo abſumit infuſum oleum, eodēq; tādē deficiente. emori lampadem, ita calorē nobis inatum, ſubinde genuinos humores exedere, qui bꝰ paulatim extinctis, uitā quoq; hominis neceſſario extingui, Quāobrem humanum corpus quod mutua qualitatū actione et paſſione, ꝑpetuo reſoluit̄, cibo ac potu indies reficere, ac quaſi inſtaurare oportet, ne ante prę ſtitutam periodū diſſoluatur in ſuā originē. Porro fouēdi corpus, cibum nobis ſubminiſtrant tot animantiū genera, in hominis vſum prognata. quæ cum non modo ſpecie inter ſe diſſentiant, verumetiam per victus actiones & motus diſtinguant̄ Ariſtoteli, Equidem alia terreſtria, alia in aquis degunt, victūq; petūt ex humore. Quædam reptilia, alia greſſilia,

DUPLICATE
FOR SALE 1769

ſunt & paluſtria, atq; ipſis petris affixa. Cõ
ſentaneũ eſt igit & ipſorũ ptes cõtraria affe
ctuũ qualitate differre, & ob id veſcenti ſa
lubres eſſe vel noxias. Siquidẽ pro corpo-
rum habitu & diuerſitate, alia alijs conue-
niunt nutrimenta, alia conferunt, alia offen
dunt. quædam ſuapte natura iuuant, q̃dã
grauãt. Quapropter qui volet tueri rectã
valetudinẽ, huic ſtudio ſit pſcrutari, & ha-
bere cognita, non ipſa animalia modo, ſed
etiã vniuerſas animaliũ partes, vt in cibis
ingerẽdis vtatur delectu, eoſq; ſũmo cũ iu
dicio ſumat, q ſuæ cuiq; cõplexioni ꝓprie
conueniãt. Quæ res haud dubie cõmouit
Ariſtotelem totius naturæ conſciũ, vt po-
ſteritati parum gratæ, eruditiſſima monu-
menta de natura & partibus animaliũ reli
querit, digna ꝑfecto ſtudioſorũ manibꝰ cõ-
teri. Plurimũ quoq; in ea re occupatꝰ fuit,
nec minus prǽſtitit Georgius Valla, homo
quem circulum illum diſciplinarũ abſol-
uiſſe, lucubrationes illiꝰ orbi ꝓbant, adeo
nihil vir tãtus opus habet noſtro p̃conio.
Qui ex vniuerſa rerum naturaliũ ſilua, cõ
ſcripſit librũ de natura partium animaliũ,
omnibus, quod aiunt, numeris abſolutũ.
Quẽ formis excudere & ſpargere in publi
cum, neutiquã indignũ duximus, ſed po-

dus omnibus frugiferū fore, Quippe ꝙ le-
ctori in hoc codice liceat cōſpicere medici-
nā ipſiſſimā, coloribus, pigmētis & floſcul-
eloquentię mire ornatam, gratia, venuſtas
decor medicinæ per Appollinē animū &
oculos ſpectatoꝝ capiet et oblectabit. Sed
rei vtilitas nemini nō faciet ad ſtomachū.
Nobis ſane conſilium eſt in republica, no-
ſtro officio perſungi, vt ſemper enitamur
in cōmune proferre aliquid, quod medicæ
profeſſioni reſpōdeat. Id ſi ſinguli curaturi
ſint, recte tuebimur in Repub. decorū. Nā
cum vulgo libēter Horatiano carmini ſub-
ſcribimus, Quod medicorū eſt promittūt
medici, tractant fabrilia fabri. Vale.

GEORGII VALLAE PLACENTINI DE NATVRA PARTIVM ANIMALIVM.

STirpium radicũq; ipſarum Herbarũ olerũq;, terrarum, Lapidum, & metallicarum materierũ, vim naturãq; eorum, quæ maxime vſu peritiſſimorũ medicorũq; experientia cognita ſunt, in ſuperiore libro diximus ſuggerente nobis quæ diceremus omnia amœniſſimo infinitoq; diuinæ bonitatis fonte, uti poſtulanti nulli unq̃ defuit mortaliũ, nunc pariter eodem pectus noſtrũ irrigante, partium animalium uim medicam & inſalubrem aperiemus. Quemadmodum ſupra nõ ſtirpium modo uim, ſed etiã corticum & ſuccorũ reliquorũq; natura duximus recenſendam. ita de animalibus medicamĩa dicturi, non ſolida modo attingemus, ſed quęcunq; in ipſis continentur, pituitam, biles duas, ſanguinem, urinã, et id genus alia. Quę uero memoratu, tum odioſa, tum ſceleſta putamus, omittemus, in hac parte Xenocratis doctrinam ęmulati, haud quaquam bonũ exiſtimantes, ne non tam effugere mala, quam docere uelle uideamur.

a noſtro nãq; inſtituto, q͞d eſt bona amanḋ
di, & fugiēdi mala, utq; oſtendamus ꝗt bo
nis maximi optimi dei larga manu cumu
latum ſit humanū et mortale genus, maxi
me fuerit alienum, Vt igitur nulli uſui bo
no eſſe poſſunt, ita fugienda. Excantamen
ta quoq; omnia, tanq; montiū præruptæ
ſuiiæq; rupes fugiēda, ne maloꝵ dæmonū
reticul' obuoluamur, eorūq; inſidioſis ca
ptioſiſq; tēdicul' obligemur, & poſtremo
uitæ, tā corporis q̃ animæ ꝑducamur, pla
neq; rapiamur interitū, præcipue cū nihil
ſit tā arduū, nihil tā uideatur factu impoſ
poſſibile, quod facile ab optimo maximo
deo conſequi animi innocentia præcibuſ
q; nō poſſimus, quod affatim uerum eſſe
poſſumus colligere ſi ſanctiſſimorū uiroꝵ
admiranda nobiſcū facinora reputemus
malorum itaq; & improbitatis arma relin
quentes, præcepta quæ vſu & experientia
doctiſſimorum virorū vtilia cognita ſunt
memorabimus, ab humidis animaliū par
tibus ſumentes exordium.

¶ De Sanguine.

Columbæ ſanguinē conſueuerunt qui
eo uti volūt, educere os capitis, cōfringen
do & craſſitudinem tunicæ cerebri, quam
meninga vocant græci, q; ſi columba ha
beri non poteſt, reiicitur cura ſanguinis el

μηνίγξ eſt cere bri panni culus.

ciēdi in palumbē, vel turturē, eo ſanguine utũtur aliqui in iuguli ſectionibus, & ocu lorum, ut calidum effluentem excipiãt, vl' iugulato animali, vel alis diſcerptis. ſe au tem Romę vidiſſe ait infinitos Galenus at tritis oſſibus capitis, non offendiſſe quod ad prohibendam abſeſſionem, oleo uter entur roſaceo abſq; ſanguine columbæ. Sũt etiam iugulationũ, medica colyria q; plurima & diaſmyrnon, & dialibanon, & & diacroca, & ſuccus tileæ, melior colum bæ ſanguine īquit Aetius atq; Galenus. Præterea, aliqui ſanguinem capræ cum melle aq; intercuti & medicamen exhibu erunt & aduerſum ventris profluuiũ, aut tormina, aſſantes uſi ſunt. Hircinumquoq; ſanguinem torrentes aliqui, cum aliis ido neis miſcendo calculoſis exhibuerunt. Li cebit autē ſi quis ambigat & hoc uti, citra omne periculum experimento, hedi ſan guinem adhibēdo de quo Xenocrates ita ſcribit. Hedi autem ſanguis ſanguinem reiicientibus & expuētibus admodũ utilis utere nō coagulata, ſemi acetabulo miſcē do acuti aceti tãtũdē, inde feruentē diſſice datoq; abſorbendum ſingulis diebus par tem vnam. Quod autem quidam aiunt veſptilionũ ſanguinem & ranarum ad pi los attenuãdos facere, Aetius ait ſe falſum

Xenocrates.

experiētia comperiſſe, & nequidē aliorum animalium experiri voluiſſe, cum ei nō deeſſet idoneum medicamen.

Ex Rufo & Galeno de lacte.

Duplicem vſum lac habet, vnum quidē vt nutrimentū, alterum aūt vt medicamē. Saluberrimū itaq; lac purum eſt, et recēs, ſi non particeps amaritudinis, nō acoris, nō ſaloris, nō acuminis non mali odoris, ſed aut bene olens, aut odoris expers, ut quidam putāt exigui admodū boni odoris. Suaue autem guſtantibus eē liquet, breuē habens dulcedinem. Primum igitur ſunt nobis ipſius perſpiciendæ differentiæ.

Rufi de differētia lactis.

Quanta inter bouē & equū aīalia differentia eſt, tantū inter ſe lactis ſunt differētię. Boum nanq; craſſiſſimū atq; pinguiſſimū eſt in mediocriter bonum perueniens nutrimentum. Humidiſſimum autem & tenuiſſimum, ac nequaq; pingue cameli, ac cedit minus, tametſi plurimū habet ſerū, ita nanque compertum experientia eſt. Equinun autem magis cedēs ſeparabileq;, ſimiliter aſininum. Hoc aūt pingue nullū habet. Ideo etiam raro cogitur in caſeum, Caprinum porro mediocris ſubſtantiæ, & purgat inbecilius bubulo, Cæterum

vtile, ouis eſt craſſius caprino. vitiligines cuti obducit, ſi qs bibere aſſueuerit conti nue vel cuti illeuerit. Suillum vero craſſiſſimum eſt ut coagulo non egeat, quo con creſcat & cogatur. ſerum pauculũ remittit, & celerrime coctum coit, hoc igitur ad ex cernendum non bonum, in aluoque vſti bundum eſt.

De differentia lactis ab habitu animalium.

Certum nempe eſt, ſanũ animal melius lac præbere, q̃ ægrum, ægritudines aũt animaliũ poſſumus coniicere pellis tenui tate ob ægritudinẽ, pilorꝫ lapſu, phymate, impetiginibus, ſcabie, inædiis, q̃ nigra prę terea ſunt animalia rationis expertia, ut, plurimum ualidiora, quemadmodum ipſorũ carnes ĩdicant quippe quę ſuauiores: alba vero imbecilliora.

φῦμα nominat tuberculũ furũculo ſimile.

De differentia lactis ab anni temporibus.

Anni tempore humidiſſimũ & tenuiſſimum eſt verno, nempe fœtura plenum. Craſceſſit autem procedẽte tempore, ut in ęſtate media, aridius & craſſius fiat. Laudatur autem æſtiuum utpote, facile cõcoctu & bene olens.

De differentia lactis a paſcuis.

In paſtione quoq; differētia lactis pluri ma īuenitur, herba enim alia atq; alia veſ cuntur, & viridis quidem herba ac circa aquas humidius & minimū lac profert. at dura & mōtana, accommodata ad lac uti le & multum gignēdum, cūcta nanq; acer beſcentia fœna ac pabula acre præbēt lac et inſipidum. Acuta aūt p̃ſertim purgantia vt ſcamonia, & elleborus, & tithymalli tu bulentum, cytiſa porro et pingue et dulce.

De differentia per ætatem lactis.

Circa ętatem pubeſcētium animalium optimum, iuuenum humidius, ſenum ar dius eſt.

Quibus ſit lac congruum.

Conquoquibiliſſimū & maxime nutr ens, eſt omne lac optimum, ac fere plus cūctis quibus veſcimur rebus, conſtans ex cōtrariis eſſentiis atq; poteſtatibus, ſubdu cēdiq; ac tenuādi, ac cum utentis qualita nihil habebit, quod ipſius naturæ aduerſ tur, ipſiuſq; inteſtinorum tranſitus meatu q; facile conquoquentes fuerint, uaſorum latitudine diductioneq;. hi non exiguam ex lacte ſentiunt utilitatem, nihilq; mal ſentiunt, Lactis cōmoda a multis prodit ſunt medicis, mediocris alui ſubductio. in bonum ſuccum conuerſio, & nutrimentū

et carnem cōcoctā efficit meliorē, vbicūq;
humores morſiculātes & vellicātes inſue-
rint expurgat, quare vrinę difficultatē ſub-
eunti, & acutū diducēti, nō ſolū potu vtile,
ſed etiam inferne immiſſū . ad acutos nāq;
& vellicātes fluxus facit vtiliſſime, nō ſolū
abſtergendo, quæ perturbatæ ſunt partes
ob humiditatē abſtergēdi, quā ī ſua habet
ſeri parte, qua alluit & citra laborem leuat
corpora, verum etiam circūlitum corpori
bus craſſitudine & pingui nō permitit ipſis
procidere influens acutum. Commodiſſi
mū ergo medicamē eſt, aduerſus hulcera
pulmonis, & inteſtinorū, & quæcunq; in
renibus, & veſica, & vulua, exanthematis
aſperitatibusq; aliis cutis, potum, ut Rufus
etiam tradit aduerſum cātharidas bibitur
& prorſus putrefaciētia hulcerantia medi
catur . aduerſus hyoſcyamum remedium
eſt . confeſtim nanq; ipſos inſtaurat facitq;
reſipiſcere . Aduerſus autē gutturis exhul
cerationes, quecūq; variis de cauſis fiunt,
& anginarum moleſtiam ſubeūtibus, gar
garizatū confert. Potum autem vehemē-
ter iuuat impaſtos, & aridos & difficul-
ter egerentes . ſalubre quoq; eſt oculis, ad
uerſum acutos fluxus & hypoſphagmata,
ſuperciliis quoq; impoſitum extrin ſecus

ἐξανθήματα
papularū
eruptiōes
ſunt.

quos dormire volumus cum roſaceo &
ouo, inflammationes ipſorū concoquit, in
ano quoq; vbi hulcera velimus conciliare
dolente, ob acutas ſanies et inflāmationes.
Ita nempe vtimur, aduerſū hulcera omnia
quæ ſunt in pudendis, & quæcūq; , vt bre
uiter dicam, quæ concilianda ſunt ex in
flamatione, aut habent morſum, aut vitio
ſam cōſuetudinem, ob hoc & cancroſis ac
hibetur mixtū ſine dolore medicaminibus
quæ præcipue per pompholygē ſunt con
cilians, in totū igitur eſt lac, naturā haben
citra vellicationem. at multo id magis ci
plus aſſumimus ſeracei in coctura, vel qu
uis ſtruice.

πομφό
λυξ

De modo & tempore & uſu & menſura lactis.

Caput eſt omnibus qui potare lac vo
luerint. ab aliis cibis & potibus abſtine
quoad concoctū fuerit, & digeſtum, nā ni
pręcoctio ipſius anteceſſerit, vbi aliud aſſ
mat nutrimentū ipſum. corrumpi neceſ
eſt, et quod propoſitū fuerit. Præſtat auten
matutino, ac antelucano tempore mulct
potare, amouere multos labores & clæm
ter ambulare, & vigilem conquieſcere, i
nanq; ſi feceris, potum digeritur colligit
inutilia. Expedit autem ſi quid aliud pri

ſumptũ fuerit digerere, illo digeſto, aliud potare. A principio igiur digerit, purgans vtiliter non ex vniuerſo, ſed quæcunq; in aluo, ac in ipſis ſunt inteſtinis, proximiſq; partib9, deinde attollitur in venas, & egregie nutrit, nec amplius digerit ac diſpeſcit, ſed ſiſtit aluum. Menſuram autem aſſumendam deſinire non eſt, quemadmodũ, nequidem cibi & potus, ſed q̃ commodũ videbitur. aduerſum vero mordentes humores, imprimis pigmẽtatos bibere, commodum, conſertq; cum exiguo melle. ita nanq; vtilius & magis abſtergẽs, & magis digerens euadit ammiſcẽdo, ſireo & vino dulci, magis congruit ſtomacho, et magis digerit diſpeſcitq;, ſi aſſumas ſalem, at nõ ita delectat.

Quoſnam ledat lac.

Quod igitur multũ habet ſerum, minus periculoſum eſt, quoquo modo eo quis vtatur, quod vero parum admodum huiuſmodi habuerit humiditatis, nec parum craſſitudinis caſealis, non tutũ erit cunctis in ipſo abundantibus. Offendit nanq; renes eorum, quib9 natura eſt idonea ad genituram, calculorũ opilationes, hepati obducit, eis qui huic ſuccumbũt malo. Sunt autem huiuſmodi, quibus anguſti ſunt ter-

mini vaſorũ nutrimentũ admittentiũ, a ſi
mis iecoris partibus ad conuexa, & nec
quidem capiti inidoneum, niſi validũ ad
modum habeat, ſicut & hypochõdria, qu
facile ſufflantur, multis nanq; flatu implen
tur inteſtina, ſũt paucic; qui eo modo non
afficiãtur. Offendit etiam creber vſus ipſi
us, & dentes cum circumſidentibus gin
giuis. has ſiquidem carnes graciles effici
dentes porro facile putreſcentes & obro
oni obnoxios, hoc potiſſimũ craſſum la
comitatur. Nam lac aſininum, quod ſit a
modum tenue, ad abſtergẽdum plurim
prodeſt, nedum nõ offendit dentes. Expe
dit ergo in vſum lactis, œnomelle ãmixt
diluere. is nanq; abſterget omne dentibu
gingiuisq; inhærens caſeoſum. eis autem
qbus caput non eſt affectuoſũ, abſq; aqu
vtilius eſt œnomelle diluere.

De lactis coctura.

Quod ſiquis anteq; lac coquat, ſerũ al
ſumat prorſus aluum non ſubducit. præ
bent autem ipſũ medici, qui a ſuperfluit
tibus acutis lancinentur ventre, & per i
iunium, fluxibus bilioſis abundãtibus
torminoſis. Modi autẽ præparandi du
aut enim cocto lacte, multum ipſius abſ
mitur ſeroſum, aut immiſſis cochlacib

per cochlaces denſius efficitur, & perinde
improbius. Cæterũ ammiſcent lacti cinis
ex cochlacibus vſtis. Habet autem huiuſ
modi quiddam vtilius impurulẽtis hulce
ribus, ideo proferri his debet p cochalces,
reliquis autem coctum. Coquitur autem
molli igni perpetuo remixtum, motumq;
ne quid hæreat ex eo, & ſiquid aulę modo,
& fideliæ ori inhæſerit, ſpongia pura auſe-
ratur. id nãq; ſæpe cocto conmixtũ viciat
vniuerſũ. Quod autem per cochalces, hoc
eſt lapides glareoſos hoc modo cõparatur,
præcoquis lac quoad multum humidita-
tis fuerit abſumptũ. inde lapides capiẽdo
cochalces & torrendo inmittes in lac. ab-
ſumant ferri incẽſa; pſelliſmata, quę latine
ramẽta dicuntur, idem operẽtur. particeps
tanq; exiſtimat ferrum acerbẽtis potentiæ
ac ſtypticæ, hac de cauſa ait Aetius conſti
tuiſſe ſibi cylindros ferreos plures in extre
mis obeliſcorũ poſitos, ut a manubrio qs
facile tollat ſuccẽſum igni ferrum præhen-
dens. rhace nempe laneo, ac viloſo pãno,
ut in cauteriis facimus. Congelatur ac cõ-
creſcit in caſeum in vẽtre facile hoc modo
comparatum lac, ideo tutius eſt aqua per-
fundere ipſum, quẽadmodum conplures
faciunt medici abſumentes primo ſerum,

Cochalces

ψελλισμα

cylindri
ſunt lapis
deſteretes
hoc eſt
oblongi.

Inde porro aqua pura infuſa id preſta
necq; enim ſeri humiditatem effugiunt,ſ
acumen ſubducens aluum.

De ſero lactis ex Galeno.

Serum dicitur abſtergendi vim habe
& perinde ad aluũ ſubducendũ ſumit
tum potum,tum clyſteribus immiſſũ, c
cumluit nanq; & abſterget abſq; lanci
tione,quæ ſunt in inteſtinis acumina. V
tur autem pro aqua aliquis ſero ad ſan
acutas in hulceribus,diluendo quæcun
ad diſtrahẽdum ſunt idonea medicami
ingentiũ effuſionum,ac pelaſmatum,h
q; per ſerum diluere e corpore ſatius eſt
aqua,ita igitur.ipſo ad lenticulas, & hy
ſphagmata vtimur, ſuis ad hæc miſcẽ
medicaminibus. Cõparare autem ſeru
hoc modo conuenit.effundito in aulã l
preterq; ouis et porci,horum nanq; lac
quendo idoneum eſt,relinquendo ſeru
acutiore igni vtentes quati nus contin
& æque. quod ſi motu referueſcat, ceſſ
dũ et magis ebuliente lacte,expeditã aq
frigidã habeas in profũdiore vaſe aliq
cõpoſitam. Immitte igitur aulam, in q
lac coquitur aquę frigidæ,ſtatim nanq;
ſiſtet, feruore pacato, rurſus coquito
cũ referbuerit, planeq; ebullit, aſperg

κλυσἤς inſtrumẽ tũ medicũ

hypoph agmadicitur cũ ex plaga aliqua ſubito manet cruentus oculi color.

bis, aut ter oxymelle, aut mellicrato, ita namq; ſi feceris ſeparabitur ſtatim caſeus a ſero. ſeparato autem eliqua ſerum per linteum, laneũue pannum per rhacus in quã coles. ubi igitur craſſas, & pituitoſas ſuperfluitates arbitratus fueris redũdare, aſperge oxymel, vbi autem acutas, & bilioſas mellicratũ, dimittẽdoq; bis, vel ter feruens lac in vaſculum, habeat vas frigidiſſimã aquam. vtere autẽ ſero in fractis ac debilibus, & graui inædia languẽtibus, in ipſius potu miſcendo ſalem. Cum autem iam purgari inceperit, exhibe ſine ſale, idq; facito per interualla aliqua, præbẽdo vel ſubtrahẽdo quo ad ſatis purgetur, quãtitatem poteris ex potẽtia coniicere, nec admodũ erraueris, ſi plus etiã præbeas veluti prorſus ſit pota quantitas quinq; acetabulorũ, quinq; inquam cyathorũ, qui ſolent tales exhiberi, hic eſt parandi ſeri modus. Qui autem circa cariam hoc modo præparant cnici pellẽ ſecando, hoc lac ipſum coguntę & validum ſerum oſtendũt, inde collando immiſcent ſero ſalem, aut maris aquam, & rurſus coquẽdo præbent. id valide purgat, hic potus omnibus inſuauior. In totũ autẽ longæ cocturæ medicãinibus magis idoneum ſerum efficiunt, qui ergo valida

exinanitiōe egent, eis thymi diſſolutiſſim
exhibe fere drachmas tris vel quatuor cū
ſero in prima potione. Inde ſi velis adhuc
magis purgare thymum, ſecando præbe
drachmas tris. Obſeruāda ſunt medicāina,
in quibus nō ſit magna moleſtia, ergo ſim
plici ſero pręparato commodius vtere in
mollibus corporibus, & in quib⁹ exina
nire & abluere ſola ventris volumus inte
ſtina, & in quibus trahitur inteſtinum ab
obueniētibus purgandis, in quibus ſucco
ſa extrema ventrem perturbant, & in qui
bus intēſiones gignuntur ſubitæ, & in qui
bus in periculū trahuntur renes, vel veſica,
vel vulua, & vbi non nutrientia, & tenuia
ſunt, quæq; purgatione egeāt. In his omni
bus ad mouēdum ſerum eſt, neq; ſalē, neq;
quicquā aliud medicaminoſū adhibēdo
& infanti, & mulieri, & ſeni ſine periculo
huiuſmodi ſerum poſſis exhibere, vel in ca
nicularibus æſtubus intrepide, tametſi hu
iuſmodi tum aliæ medelę iure ſuſpectæ ha
beri poſſint. validiore autem ſero vtatur
aliquis corpribus, ac langoribus admouē
do, vbi amplis opus ſit medicaminibus.
Præſertim in vetuſtis exanthematis, & liuo
es virulētos, & humorum vicia, quæ ſub
elle conſident, vt lepras, & id genus alia

θυμὸσ nominat̄ q̊d ſuper corp⁹ q̄ſi uerrucu la eminet

antiqua quoq;, vbi ſananda ſint hulcera, et ferina, capitisq; morbi, taliaq;, et ſtillãtes perpetuo oculi, & aduerſum impetigines palpebrarũ, ac ciborum, & epheles faciei. vtetur etiã in longis, ambitioſiſq; febribus, & in quibus aquæ intercuti ſubeſt periculum, ſuſpectusq; morbus eſt, ac de ſero quidem iam ſatis multa, nunc alia videamus

ἐφηλὶς eſt aſperitas cutis in facie

De eis, quæ oblectaminis cã cũ lacte coquuntur.

Cum aliquo edulio craſſũ habente humorem, lac frequenter coctum deponit ſufflationem, & magis nutrit, & alui fluxibus & in thorace, tenuibus e capite ſtillãtib9 cõgruit. Hic conſiderandum ne qua alia ſint, quæ lædant inteſtina. extraria nãq; in multis natura eſt dubioſa, periculoſaq; alioqui huiuſmodi edulia natura ſuapte, quę iecur magis opilant, quæq; calculos in renibus gignũt, quæ cum lacte coquntur amylum ſimidalis. chondrus. tragus. oryza. holera & panes quidam non bene toſti, neq; bene præparati, qui fermentũ non habeant, vel non ſatis fermẽtati, nec ſalem habeant.

De oxygalacte.

Appellatũ oxygala, dentes quidem nõ offendit, qui natura ſuapte benehabẽt, qui vero frigidioreſq; par ſit, aut imbecilliores

ſicut ab aliis frigidis offendũtur, ita etiã ab
hoc. quandoq; etiam ſanguinolentia fit.
Venter qui frigidus non bene oxygala cõ
quoquit, qui autẽ mediocriter habet, diffi
culter quidẽ cõquoquit non uſquequaq;,
qui vero calidiores ſunt, q̃ par ſit, ab hoc
non offend ũtur, cõmodo quodam leu an
tur talibus eduliis. neq; enim calidam & a
cutam habet qualitatem ſeri oxygala. neq;
pinguem, & calidam butyrũ, inquam ſolũ
relinquit caſeoſum. unde frigidũ eſt & craſ
ſum, lẽtum. & crudos gignit humores, &
in frigidis ventribus etiam calculos in ren
bus gignit.

De primo lacte.

Nomine appellatũ protogala, & exuſtũ
in feruenti cinere, paulatim ſine coagulo
ſtatim denſeſcit, hoc veteris pyriatim voci
tarunt, aliqui pyriephthum. manducatur
ipſum quoq; cum melle.

De coagulato dicto lacte.

Manducant multi lac coagulo cogentes
ſeparando ſeroſum, miſcendo etiam mel
alii vero plurimũ etiam ſerum bibunt, his
euenit vt magis aluum ſubducant, illis vi
minus iuxta quantitatẽ potæ ſeroſæ hum
ditatis.

De Caſeo.

Caſei omnes mali, præter oxygalactina, vt ſi dicas acutilactea, nullum nanq; video probari. omnes difficulter concoquuntur, inflant ventrem, implendo excremẽto improbo & pituitoſo, & aluũ exurunt. Aſſumunt enim in præparatione ab iniecto coagulo acumen, humiditatẽ omnem deponendo, præcipue veteres, quando etiam acutiores euadũt, & q̃ eſſent calidiores, ac magis exurẽtes, & ſitim magis excitãtes, & concoctu difficiliores, fiuntq; mali humoris. Id propterea igitur bonũ illud aſſequitur, quod reliqua edulia, quæ craſſi ſucci ſunt, eius vi attenuantur mixta, neq; id ſine detrimẽto. Maius nanq; detrimentũ ex malo humore ipſius, ac vſtione humiditatis gignitur, q̃ ex atenuatione craſſitudinis naſcatur vtilitas. Fugito inprimis eiuſmodi caſeũ, in quo nulla prætẽditur vtiltas. nouum caſeum omnium optimũ eſſe putes, qui oxygalactinũ nuncupatur, qui eſu ſuauiſſimus, minus aliis oĩbus caſeis ſtomachum offendens, minusq; difficulter concoquitur, ac penetrabilis nõ vſquequaq; mali humoris, quæ cõmunis omnibus caſeis infertur reprehenſio. Ruffi, inter omnes caſeos vetuſto, nouus melior, & mollis duro, & rarus, laxus atq; hians admodum denſo,

& coacto, & eximiam habens dulcedin
ſalſo, & qui mediocriter ſalſus eo, qui plu
rimũ, vel nullum habeat ſalem, & ſuauis
inſuauis, & toſtus crudo. Coctus autẽ caſe
us multo ſolidior, denique omnes mali.

De operatione noui caſei extrin
ſecus adhibiti.

Recens & humidus caſeus magnũ fer
ſecum adiumẽtum. Si quis ipſum in victu
commode vtatur, poteſt etiã vulnera cu
rare, Galeni, Aetiiq; ſententia, quæ cruent
ſimpliciora. glutinabit nãque ea ſuper im
poſitus, & pigmentatus cum foliis lapathi
aut platani, aut vitis, aut teutli, aut lactucæ
at oxyga. lactinus caſeus etiam magna vu
nera glutinat, quod particeps ſit diſtrahẽd
potentiæ.

De butyro.

Butyrus, vel vt quidã butyrum fit e
pinguiſſimo bubulo in primis lacte. Co
coquendi potẽtiæ eſt diſtrahendi parũ ha
bet, hoc autem operatur inter mollia, du
raq; corpora cõcoquit. nanq; hęc ardẽtia
& facile concoquit, & perinde parotidas
& bubonas ſæpenumero eo ſolo perfect
curamus, puerorum, ac mulierũ corpor
languentiũ. durorum nanq; corporum c
tra naturam tumores butyrum diſtrahen

βουβῶν eſt inflam matio cũ iflatione et dolore tuberculi

ſmpoſſibile eſt q̄q̄ ſputamētis de pulmone manantibus, empneumonicisq́; & pleureticis lāgaribus cum melle plurimū confert, concoquitq́; ipſum ſolum lictum quidem magis, reducit autem minus cum melle. & amaris amygdalis, reducit qdē magis, ſed minus concoquit.

De coagulo.

Coagulum omne acutæ eſt, ac tenuātis potētię, atq́; adeo areſaciētis inter coagula, Leporinū optimū. diſſoluit autem omne coagulum ſanguinem, in aluo turbidū potum cum idoneis medicaminibus. Cętera, quæ a multis de coagulo dicta, vtpote nota ſatis omittimus.

De bile, ſeu felle.

Humorem in veſica iecoris exceptum, colectumq́; bilem nominamus, non atrā, ſed flauam. eſtq́; is humor omnium, qui in animali ſūt humorū calidiſſimus. At plures in ipſo inueiuntur differentiæ, quæ ſūt tum in animaliū natura, tum victu. Nam quæ bilis colore pallidior mediocriter eſt calida, quæ vero ſubalba quanto magis amittit qualitatis calidæ. At flaua tāto pallida calidior, quanto etiam craſſior. & quę flauior incaleſcens plusq̄ palleſcens, ac viridis flauā eam efficit. quod ſi quid ſubter

incaluerit in magis atrum colorē,conuer-
titur aliquando violaceum eum habens,
aliquādo cæruleum. aliquando autem iſa-
tidis. Aduerte igitur tu quoq; medice co-
lorem bilium, cum medicamē præbes,in
quo bilis aliqua cōpræhenſa eſt. Fit etiam
circa corpora bili vtentia quoddā diſcri-
men. ſunt enim facile ſenſilia, & difficulter
ſenſilia, facile affecta, & difficulter affecta.
& porcorū quidem videtur omniū aquo-
ſiſſima, & ob hoc imbecilliſſima, præterq̃
ſuum agreſtium, atq; aprorum, at vtūtur
cicurum, domeſticorumq; porcorum bili
ſeu felle in auriū hulceribus, medicamine
q̃dem approbato, alio quoq; cōmonemu-
vti non conſueto. Ouium autem aliquā-
tulum acutior q̃ ſuum, & hac ipſa ouium
acutior eſt caprarū, eadem fere eſt urſorum
& boum, at his longe validior taurorum
deficiens autem hyenarū. At quæ callion-
mi piſcis, & ſcorpii, marini, & teſtudinis, e-
validior. Sunt etiam volucrum biles om-
nes acutiores, & flauiores, q̃ quæ ſūt qua-
drupedū. Inter biles volucrum, quæ gall-
rum, & perdicum melius in vſum peruen-
unt medicaminum. at accipitrum, & aqu-
larū ſatis acutæ ſunt, & abrodētes. Qui erg-
harū perite tenuerit differētias, percalle-

etiam neceſſe eſt quæ magis areſaciẽdis cõ
ueniant langoribus quæq; minus, nec in
cura vllus error obuenerit.

De ſudore.

Sudorẽ ita attigerũt quidam, vt ſuper
uacanea quædã de ipſo ſcripſerint. nobis
ſatis eſt dicere de ſalſoſa naſci materia, quę
facile e meatibus duci poſſit. Miſcet autem
exercẽtiũ ſeſe in palæſtris, luctationibus ue,
& exercitii huiuſmodi cũ ſubiecto puluere,
huneq; patum vocant. ad diſtrahendũ id
medicamen eſt. Ardentibus itaq; mãmis
efficacius eſt auxilium ſolus patus impoſi
tus. ſi aridior fuerit ipſũ ſubigere cyprino
conuenit, quod ſi præſto non ſit cyprinũ,
pro eo vtere roſaceo. hoc medicamẽ illitũ
lac extinguit. mãmis ſatis appoſitũ. Se aũt
Galenus & Aetius aiunt, etiã ſubito ingu
inum tumorem ſedauiſſe, eo adiecto.

De vrina humana.

Humanũ lotium, ſeu mallis vrinam di
cere omium aliorum eſt vrinarum debiliſ
ſima, niſi ſuum, cicurum caſtratorũ, quos
maiales appellamus. Abſtergẽdi ergo po
tentiæ eſt, ſi quid aliud eſt hominis, vt in
fectores indicant. unde medici ad impetigi
nes, & lepras ipſa vtuntur, adhibentq; hul
ceribus multa humiditate ſaturatis, necnõ

Impetigi nis 4 ſunt ſpecies. Celſ lib 5

ſordibus & ſitu, multoq; id magis cũ putri-
dum aliqd habent, & ſaniẽ, & furfures ho-
curãt exhauriẽdo. Nos inquit Aetius hæc
reiecimus cum aliis abũdemus medicam-
nibus, quæ autem in ano hulcera fuerint
cum ſine pituita curãtur ea vrina, quæ m-
atuum tranſitibus corripiendis frequente
adhibetur ſpicillum, aſpergendo & impo-
nẽdo hulceri, ſeu extrinſecus linteũ circũ-
ligando, ſed qñcũq; mingere velit lotium
ad anũ transferat, Aetii monitu, neq; ceſſe
quoad curauerit. Cõceſſi porro inqt ĩ agri
cũ præſto nullũ aliud eſſet medicamen in-
ferioribus hulceribus a thorace ad imo
pedes vterẽtur. Nos autem ad ſanguinem
reprimẽdum, vulneriq; medendo ſubita-
rio, vſi ſumus medicamine pane ſubacto
in vino, atq; macerato, inde vulneri appo-
ſito. nam ſicut aqua ob frigiditatem, ita vi-
num ob caliditatẽ ſanat. ſed aqua cum pu-
tredine, vinũ ſine ſanie vlla In orthopnœa
ὀρθόπνοια appellat. qñdo ſpiritꝰ. erecta ceruice trahitur. tari lotium bibendũ non probatur, quia
ſunt alia multa ſalubria huic langori med-
camina deinde quod ne urinam quidem
bibendo æger liberetur. ſunt qui exhibeãt
lienoſis lotium, & curent.

De pinguitudine.

Huius vim noſſe expedit eſſe ad diſtra-

iendum inter animalium ſpecies, & in ſin-
gulis ipſorum ſalubris vel inſalubris, man
acq;, & pota, vt vrinæ, & biles, & ſudores,
ta pinguedo, hac ergo nutrices medendis
infantium impetiginibus vtuntur pauxil-
lum modo digito confricando, & illinien
do lãguentẽ locũ, idcq; continue faciendo.

De ſtercore.

Stercus, ſeu merdam voces, vt quidam
non refert. noſſe conuenit væhemẽtiſſimã
habere ad diſtrahendum vim. humanum
uatem ſtercus ob fœtorem odioſum, inui
ſumcq; eſt. at boum, & caprarũ, & terreſtri
um corcodilorũ, canu m quocq; cum oſſa
comederint ita fœtidum eſt, & experiẽtia
non nobis inquiunt Galenus, & Aetius
ſolis, ſed etiam veteribus aliis medicis exhi
buerũt. Aſclepiades nancq; vt libros com-
plures de compoſitis ſcripſit medicamini
bus. Stercore ſæpe vtitur in multis ægritu
dinibus, remiſcendo non modo exteriori
bus, ſed intus aſſumptis medicaminibus.
Ego porro inquiunt ambo tam Aetius, q̃
Galenus admirabilem quandam vim ex
pertus ſum in humano, caninocq; ſtercore.

De Canino ſtercore.

Prius de canino dicendũ nobis ſterco-
re, quo frequenter vſum Galenus ait ſuum

quēdam præceptorē cum oſſa cani ſola d
ret comedenda, binis deinde cõcretum c
ebus, ſtercus tertio egeſtum ſumebat, ar
faciebat inde, cum opus fuerat reſoluebat
Vtebatur autem eo curando anginas n
miſcendo aliis cõmodis huic morbo me
dicaminibus. In torminoſis aūt cū lact
cocto adhibitis cochalcib9, hoc eſt lapic
bus, qui paſſim in glareis inueniuntu, ar
dum ſolutū immittens ſtercus exhibeba
multis non palam faciendo, hoc igitur g
mino canini ſtercoris vſu, admirabilē qu
dam aiunt ſe creditos fuiſſe habere med
caminis experiētia, vt ad curanda vitioſ
cõſuetudine hulcera, caninum ſtercus ad
miſcendo pauco, & manifeſte potēti me
dicamine vbicūque diſtrahēdum, areſac
endumq; fuerit, quæ idem faciant admiſc
do.

De humano ſtercore.

Humanum ſtercus in hanc venit exper
ientiam, vt cum quidam gutture exarde
ſceret, eoq; modo pturbaretur, vt iamian
periclitari vltimū diſcrimen, planeq; ſuffo
carij videretur, ac ob imminens periculi
exigere ſanguinem cogeretur, huic quid
ſe medicamen nūtiauit exhibiturum exp
rientia ſalubre. Vocatus eſt is anteq̄ ſa

uinē exigeret, euenacꝫ eliceret, cū rurſus
uttur inflāmatū premeretur, is uocatus
leri, præſentaneocꝫ curauit medicamine.
aratum nancꝫ erat ſtercus aridum, attico
elle illitum, adhibuerat nāque ſibi paru-
lum puerū, cuius erat ſtercus habiturus,
unc eſca calefaciebat, vt perpetuo veſce-
tur pane bene toſto ſub clibano, vel fur-
o, qu ſatis ſalis, & fermenti habebat, exhi
ēdocꝫ vetuſtum vinum bibendum. Hæc
mnia mediocriter, quo ea puer bene cō-
oqueret, hoc vſus victu. primo die nihil
imebat, tertio inde ab illo die egeſtum ſu
iebat, ac eo vtebatur arefaciendo quē ad-
iodum de canino diximus ſtercore facien
um.

De lupino ſtercore.

Luporum ſtercore aduerſū colicos præ
antiſſimi exhibuerunt medici, non in pa
oxyſmis tantū ſed etiam in defectionibus,
ui ſine inflāmatione languebant. Aiunt παροξυσμός exacerbatio
utem ſe vidiſſe quoſdā langore non am
lius ſubſultantes & languentes non væ-
ementer, necꝫ perpetuo, Sumunt autem
uporū magis album ſtercus, quod ſit poti
s ab eis, qui paſti oſſibus fuerint, quodcꝫ
ı terrā nō exciderit. nam ſæpe in arbuſtis
nuenitur huiuſmodi ſtercus, & in herbis

aridis. Mirũ quocꝫ aiunt, quod ſæpe etiam
tactu ſolo curet, inueniunturꝗ; in ipſo al
quando animãtis deuorati oſſa, quæ, ma
ſa on fuere, necꝫ concocta. Oſſa igitur ipſ
incidendo diſſolues, dabisꝗ; colicis bib ẽ
da ſalem, et piper, vel quiduis eiuſmodi a
miſcendo quo bene oleant. Exhibe autem
cum vino tenuis ſubſtãtiæ. aliquãdo etiam
cum aqua. Sunt qui ſtercus languentis il
bus alligent, hicꝗ; iubent condimentum i
primis fieri ex lana pecudis a lupo deuor
tæ, quæ ſi non habeatur ex ceruina pelle
lorumꝗ; circũplectens ilia, & circũplecten
ſtercus eſſe voluerunt. Alii autem in ollul
argentea immittẽdo ſtercus lupinum fab
magnitudinis aliquibus circũligarunt, &
manifeſtum ſenſere adiumentum.

De caprino ſtercore.

Caprino vſos ſeſe aiunt continue ſter
core, quod acutã & diſtrahendi habet po
teſtatem, obduratisꝗ; ſuccurrit tumoribu
non ſplenis modo, ſed etiam aliorum par
tium, ſeꝗ; aiunt in genu habẽte tumorem
veterem difficulter ſolubilem vſos fuiſſ
cum oxycrato imponendo, farinam ord
aceam ſtercori immittendo, & mirifice ho
minem adiutum eſſe, robuſtum tamen. nã
in mollibus corporibus acutius medica

nẽ eſt. Exuſtum certe hoc ſtercus tenuius
ffectum areis, ſeu alopeciis cõgruit, cuncta
ꝗ; medicamina, quæ abſtergenda ſũt hoc
euantur, vt lepræ, impetigines, tlia, mixtũ
quoq; cataplaſmatis, pigmẽtisq; ad paroti
las, & bubones diſtrahit. Fertur autem cõ
ra morſus uiperaum, ac porſus ferarum
liarũ medicus quidam cum aceto vſus,
& plurimos curaſſe, idem quoq; etiam ar-
quatis igni, vſtum cum vino potandum
ledit, & mulicbrem fluxum cum thure
urauit.

De ſtercore bouis.

Itidem boum ſtercora aliquantulã vim
id diſtrahẽdum habent, quod vim areſa
iendi ſtercus ipſum quoq; habet, necnon
ttrahendi. Medicus quoq; priſcus bubu-
o ſtercore illiniebat, vt tradit Galenus, in
ercuti aqua languẽtes, inclinando ad ſolẽ,
ompluribusq; ſalubre fuit remedium. Su
nebat autem id humidũ verno tempore
um iam herbã paſcũtur boues inareſactũ
eponebat. aduerſũ chœradas quoq;, hoc
ſt ſtrumas, idem vſus eſt, omnibusq; tu-
noribus medetur cum aceto appoſitum.

De ſtercore pecudis.

Vſi ſunt etiam veteres pecudum ſterco
s ad verucas tollendas, & myrmecias, ſeu

ſormicinos langores,& thymos,& clauc
aceto madeſaciendo, verũ etiam igni uſt
hulcera ad cicatricem agit mixtum cerot
roſaceo,

De ſtercore columbarum.

Stercore columbarum vtpote caleſa
enti medicamine vſi ſunt frequenter priſ
præſtantes medici,cũ cardamomi ſemin
loco ſinapis ipſum miſcendo diſſolutum
vbi caleſacere vel rubeſacere vetuſtas op
us ſit ęgritudines,cuiuſmodi iſchias,hem
crania,cephalæa,ſcotomata,quæ ĩ dorſ
lateribusq; vel omoplatas,vel tenontas
vel lumbos, vel vetuſtos dolores renũ,&
pedum,& articulos.cum necdum meatu
fuerit ſubſtantia in articulis.

σκότωμα vertigo

ἡμικρανία eſt dolor mediã capiti partẽ infeſtans.

De gallinario ſtercore.

Gallinario ſtercore vſi ſunt præſtante
medici in fũgorum eſca periclitantibus c
pingendo ipſum diſſolutũ cyathis tribus
vel quatuor oxycrati vel oxymellis, & ſt
tim ingens ſenſere adiumẽtum. euomuer
unt aliqui,poſtremo aliquantum ſuffoc
ti craſſiſſimũ pituitoſum humorẽ in quo
euomendo denique pacati ſunt. Myſius
quidã, præſtans medicus quemadmodũ
in quit Galenus, vetuſtis iam colicis ipſ
ex hibebat cum oxymelle. fuerunt quoq

inſignes medici, qui exhiberent angina laborantibus, potu inquam dedere. eſt autē hoc q̃ columbarum debilius, ſumere aūt galinarium expedit degentium galinarū in agris non occluſarum.

συνάγχη Angina

De ſtercore anſerum.

De ſtercore anſerū, & accipitris, & ciconiæ, & terreſtrium crocodilorum. Garruli inquit Aetius, pariter & Galenus quidam ſcripſere, quod vniuerſum experientia ipſa, ſe aiunt didiciſſe inutile.

De ſitu, ſordeue.

Situs concretus in pecudū lanis, ex quo factum, qui ab aliis mendoſe hyſſopus, ab aliis recte œſippum nominatur, coquēdi potētiæ eſt, cum butyro paucā quandā habet diſtrahēdi vi. comparatur, inſtruiturq́; œſippus hoc modo. Sume tibi lanas ſordidas, quæ in axillis pecudū inueniunt coactæ, humectæ, & molles, ablue aqua calida, exprime ſitum, ſordemq́; omnem, ſeu pingue illud, inde lanæ ablutionem in pateram immitte, & feruētem aquam aliam infunde. perturba, & remiſce, & ſume humidū poculo, & e ſublimi remiſce quoad ſpumeſcat. inde aſperge marina aqua, ſi preſto eſt, ſi minus frigida, & ſine cōſiſtere, & poſteaq̃ refrigerata fuerit, tolle quod ſu

οἴσυπος eſt lana ſuccida et ſordida

perne natat teſta aliqua,& in aliud uas im
mitte,& aliquantulũ aquæ frigidæ immit
tito, diſſcinde manibus, inde effundendo
aquã immitte aliã calidam , ut iam dictũ,
& aſperge marina aqua,uel frigida,& ſine
conſiſtere,& cum refrigerata fuerit, rurſus
collige teſta, & reſcinde manu ſimiliter. &
rurſus tertio infunde aquam calidam,idcꝫ
facito,ut iam dictum , quoad albus & pin
guis œſippus fuerit , & nihil habebit im
purgatum,atcꝫ ita immittito in uas fictile.
depone in ſole ad dies aliquot, &cuſtodi
to ; omniacꝫ quæ iam dicta facito in ſole
æſtiuo,ita demum erit utilius,& cãdidius,
nihil habens duri, & conſtrati , quẽadmo
dum cerotus,aut fermentũ. utitor cũ melli
loto, & butyro in ani hulceribus,et fœmi
num. Exuſtus autẽ œſippus ardorem, aut
nidorem efficit utiliſſimũ ad abroſos can
thos, qui anguli ſunt oculoꝶ impetigino
ſos, & caloſa ſupercilia, fluxuſcꝫ pilorum.
Vritur aũt aliquando in noua teſta,quod
conflagrarit, abiice pinguedinẽ, ponatur
teſta in prunis, inde coga uſtum, & diſſol
ue,utere ubi iam dictum.

κανθὸσ oculi an gulus.

De carnibus,Galeni,Aetiicꝫ ſententia.

Non omnes animalium carnes homi

hem nutriūt, ſed aliquæ etiam letales ſunt. aliquæ autem non ad nutrimentū modo exhibentur, uerumetiā ad iumentum. nutrientium quoq; non eandem oēs habent uim. Omnium igitur eduliorū caro porcina maxima nutriens eſt, boniq; ſucci, meliusq; oibus bene concoquitur. Bubule aūt carnes nutrimentū ipſæ quoq; præbēt nō exiguū, neq; facile aptum, ut diſtrahatur. ſanguis craſſior conuenit geniture, & ſiqs natura ſuapte fuerit, paulomagis melancholicus temperamento capietur aliquo, melancholico affectu, hac eſca uſus plurimū. affectus autem huiuſmodi ſunt cācer, elephantiaſis, impetigines, ſcabies, quartana febris, uel quæ ſuo nomine, græce melācholia, latine atra bilis nominatur. Splen quoq; aliquibus huiuſmodi humore contrahitur, quo mali habitus, & aquæ intercutes ſæpenumero deſæuiūt. Aridior nāq; temperamēto eſt bos ſue. uituli autem iuuencis meliores ſunt cōcoctu, carnes nāq; tēperamento humidiores habent. humidiſſimū autem habent temperamentū. uel ut nunc loquimur complexionē, pituitoſamq; agni. Pecudum autem caro redundantior eſt, malum magis gignens ſuccū. mali quoq; ſucci eſt caprarū cū acumine.

ἐλεφαντίασις gēus lepræ quacutis aſpera. et elephātı corio ſimilis efficitur.

hircorũ cum acumine peſſima, & ad bo
num ſuccum gignẽdum, & ad concoctio
nem inde arietum, inde taurorũ. In his aũt
oibus caſtratis meliores, ſenes autem peſſi
mæ concoctione, & ad bonum ſuccum,
& ad nutrimentũ producẽdum. Proinde
ſuum tametſi ſunt tẽperamento humidi,
ſenũ tamen uenoſæ carnes, & duræ & ari
diores, perindeq; carnem habent difficul
ter concoqbilem. Leporis caro craſſioris
quidem eſt ſanguinis generans, at non ma
lum gignit ſuccũ. Boum & pecudum mali
ſucci. Ceruorum & dura, & difficulter cõ
coquibilis. Agreſtium aſinorũ, quoniam
aliqui ea ueſcũtur, quẽadmodũ & cicurũ,
ac domeſticorum, ut inquit Aetius, ueſcũ
tur Alexãdrini, peſſimi ſucci, difficilime cõ
coquibilis, & ſtomachum offendit, & in
ſuper inſuauis, ſicut etiam equorũ, & came
lorum, quibus qui ueſcũtur tam mente q̃
corpore ferini ſunt homines inquit Aeti
Vrſorum etiam carne ueſcũtur, quã perh
bent quidã a peſtilentibus morbis purga
re. His deteriores ſũt carnes leonũ, & pa
dorum. Canibus iuuenibus & pĩguibus
inquit Aetius ueſcuntur aliqui, uerum ca
nes eorum prorſus omnes ſũt acerbiſſima
naturæ, acutumq; nutrimentũ corpori i

gerunt, & iuxta cōdiendi modum ut aſſa magis, minusq; nutriunt, magis, minusq; concoquntur. quæcūq; aſſæ, uel frictæ cōmedūtur aridius corpori præbēt nutrimētum, quæ uero lixatæ & cōditæ, inter has mediæ. Omnes prorſus elixæ ſalubriores ſūt pulpæ q̄ toſtæ. et toſtæ q̄ frictæ, magna quoque differentia in condimentis, refert eni plurimū quo pacto aliquid condias. quod ſi areſacere corpus uolueris, aridiorę tēperamento exhibebis pulpas animaliū, calefacere ſi uolueris calidiorum, ita ſi refrigerare ſi humectare uolueris.

De extremis membris pedeſtrium animalium.

Hęc de pedeſtrium quidem animalium pulpa in uniuerſum protuliſſe ſatis ſit, nūc de reliquorū mēbrorū poteſtate deinceps paucis dicendū eſt. Carnis expertia cōſuetudine uocant omnes, hæc mēbra, pedes, ſpinam, & aures, nullum ſiquidem hæc habent pingue carnis minimum. Vis autem oſſis neruoſa dominatur, & pellis, his nutatæ ſunt, magis huiuſmodi partes ob frequētem motū, ſuntq; ob hoc glutinoſiores. non iniuria igitur minus corpori exhibent nutrimentū facilius ob glutinium egrent uētri. meliores ſunt porcorū pedes

q ſpina,ſicut ſpina auribus melior. Laxio
ra & magis ſanguinis expertia; quæ ſunt
ſiguæ ſuauis caro, & ob hoc ten uior cō
coquit haud diſſiculter ſine aliorum ad
iectione.

De Glandulis.

Omnium glandularum, commune eſ
ut ſint ſuaues, frangibiles eſu, minimeq; d
tibus reluctentur, quæ in mām̄is, cū plu
habent lactis. hinc quædā ineſt dulcedo
præcipue in ſuibus. Latine ea pars glādi
dicta, quod ſæpe plautini memorant par
ſiti, nutrimētum ex his præſtans, cum ben
concoquūtur. harū partium, proximæ ca
nes ſunt, diminutior ad hæc, quæ crudum
& pituitoſū gignit ſuccum. humidarū a
glandularū ſuccus eſt pituitoſus, aſperio
autem crudus.

De teſticulis.

Corporum glanduloſorū ſunt teſticu
Suum igitur & pecudum, & hircorū te
culi manſi difficulter cōcoquūtur, mali
ſucci ſūt, quod ſit in ipſis quiddam uora
At quanto ſuum caro cæteris præſtat, tā
etiam teſticuli, qui autem bene cōcoqu
alunt multum ſoli gallorum teſticuli op
mi undecūq;, & ſuauiſſimi, nutrimentū
elegans ingerūt corpori, paſcūtq; egreg

De renibus.

Renes mali ſunt ſucci ſine contrauerſia, difficul terq; cõcoquũtur etiam ipſo guſtu urinæ indicant qualitatem.

De Cerebro.

Cerebrũ pituitoſum eduliũ eſt, craſſiq; ſucci & meatus tardi, & difficulter concoquitur, Improbũq; ſtõacho prorſus omne cerebrum. Fallunt autem ob molliciem. ſunt qui præbent ipſum infirmis, & parũ ualidis cum aliis quæ nauſeoſa ſunt. At ſi uelis potius quod manducauit euomere, ingere ei cerebrũ pinguibus cõditum, ut poſtremo exhibeatur.

Cerebrũ eſt oĩm partium corporis frigidiſſimum.

De intestinis pedeſtrium animalium.

Iecur omniũ aĩaliũ craſſi ſucci eſt, & difficulter cõcoquit̃, & tardi meatus eſt. melius aũt inter cætera, non oblectatione modo, ſed etiam aliis paſtorum aridis ficub9 porcorum ob hoc ſycotorũ nomen habẽtiũ. Splen autẽ mali ſucci eſſe exiſtimat̃, quod melãcholicũ generet ſanguinẽ, ambobus melius cõcoquitur pulmo, quanto etiam rarior, ad nutrimendũ autem iecore longe præſtantior. quod igitur exhibet nutrimẽtum corpori magis pituitoſis cõgruit ob id corpus chondrodes, quod aſperæ arteriȩ eſt quaſi cartilaginaceum, pumicoſũq;.

Cor autem difficulter concoquitur,tardo
rumcꝫ meatuum eſt, quod ſi cõcoquatu
nutrimentũ ingerit, non paucum,malum
tamen,ſuccum corpori inuehit.

De aluo,uiſceribuscꝫ eius,&
uulua in pedeſtribus animalibus

Aluus,& uiſcera in pedeſtribus anima
libus carnibus ſũt aſperiora, ideo etiam ſ
bene cõcoquãtur non uticꝫ probatum, &
emendatum ſanguinẽ faciunt,ſed frigidi
crudius quicqd eſt efficiunt.

De agreſtium animalium carne.

Caro omniũ in montibus uitam dege
tium aſperior eſt,pinguedinisꝫ parum h
bet. ob hoc minus abundat ſuperfluis,
quod ex cicuris eſt nutrimentum.

De carne uolucrum.

Genus cũctarum uolucrum minus nu
trit,ſi cõparetur generi pedeſtriũ,præcipu
ſuillo.at facilius caro uolucrũ concoqui
præcipue perdicis, &phaſidis, atagenis,
colũbæ,gallinæ,& capi,paulo durior pa
ſerum, magis ſturnorũ, contra merular
turdorũcꝫ. Sunt qui putent turturis,&ph
ſidis, oẽs putant palũbis. gallinarũ & ph
ſidum. ſeu phaſianos libet appellare, ſu
eiuſdẽ generis tam cõcoctione q̃ nutrim
to. duriores his, difficilioresꝫ concoct

& pulpa deſiore pauones, ſeu pauos uel dicere nã utrũq; apud Grãmaticos receptum eſt. Cõmune autẽ in cunctis uolucribus, quemadmodũ in cæteris quadrupedibus noſſe ætatem, quod pubeſcẽtiũ multo melior ſit caro, inde eorum quæ ætate ſuccedũt, improbiſſima certe uetuſtiſſimorum animalium, & ætate tenerrimorum. Nam in prima ętate flacceſcẽs, & humida, & redũdans, facileq; uẽtrem ſubit, maxime uero ſenum, dura, & arida, & neruoſa, & ob hoc ad concoquendũ improbior. Hęc in uniuerſũ de omnibus dicta ſint animalibus, non exigua eſt differentia eorum, quę in ſtagnis, paludibusq;, ac prorſus aquis, cœnoſisq; locis degũt, & quæ in montanis aridiſq; locis; proportionẽ nãq; locorũ, carnes cuſtodiunt animalium, uel aridæ uel redundantes, uel concoctu faciles, uel difficiles, uel humidæ, uel ſuperfluæ.

De anſeribus

Anſerum, & ſtruthocamelorum redundans caro eſt, difficiliſq; cõcoctu, magis q̃ iam dictarum uolucrũ, in eodem ponũtur anates, & querquedulæ.

De gruibus, & coturnicibus.

Gruũ caro tota aſpera, & pulpoſa, denſaq;, tota carne durior alæ pulpa. Coturni

cis caro, ſeu miliariã appellare libeat. utro
q; enim nomine a latinis nominat neruis
infeſta ob elleborũ, quo ueſcũtur antequã
in Italiam ſe recipiant, ideo ſiquis frequen-
ter eis utatur ſpaſmum gignunt.

De differentia ſingularum par-
tium uolucrum.

Inteſtina eandem ad carnes habent pro-
portionẽ, etiam in pedeſtribus animalibus,
quã & in uolucribus. Interiores aũt partes
omniũ ferme ſub cibum nõ ueniunt, uteri
ipſorum comedũtur & nutriunt, ſuaueſq;
quidam ipſorũ, ſicut anſerum, inde gallo-
rum, & caporũ, gallinarũue. Sunt qui pro
bent ſtruthocameli aluũ improbant alii,
quod medicamen ſit ad cõcoquendũ. alii
ad hoc mirifice probãt mergi aluũ, quod
Aetius non probat, in totum autem iuue-
num facile cõcoquũtur, & facile nutrimẽ-
tum præbẽt, eæq; optimæ carnes, quæ op-
timorum, contra male gracilium, & ſenũ.
Teſticuli optimi imprimis paſtorũ gallo
rum, magiſq; eorum, qui ſero fuerĩt lactis
paſti. nam & ſuccum bonum gignunt, &
nutrimenta, & cõcoctu facillimi, neq; pro
pellũt, neq; cõpeſcũt. cerebra habẽt melio
ra multo uolucria aĩalia q̃ pedeſtria quo
magis aridiora fuerint, præcipue mõtana

rum uolucrum.

De ouis.

Oua meliora gallinarũ ſunt,& phaſidum. deteriora uero anſerũ, & ſtruthocamelorum. Optima antẽ ad corpus nutriẽdum ſunt recentia, quæ abſorbẽtur minus alũt, ſed facilius ſuccedunt, gutturis aſperitates clamore ſaucii, uel humoris acumẽ leniũt, Inſperſũ lãguentibus locis,tanq̃ cataplaſma ſine uellicatione aſperitates ouũ curat hac ratione ſtomachi & uentris, & ueſicæ medetur aſpitatibus. Ex aceto autẽ coctis ouis,ſi conmãducentur areſaciunt uentris fluxus. & ſi miſcens quicunq; ad tormina, uel cœliacam affectionem, congruũ inde in prunis frigas,manducadnũq; præbeas, non leuiter lãguentibus profueris. Ad hęc autem congruũt omphacium,& mali granati ius,& cinis cochlearum oĩbus exuſtis acini uuæ,&myrta,& id genus alia,cocta, & obdurata oua difficulter cõcoquũtur, & trãitus tardi ſunt,nutrimẽtũq; corpori craſſum præbẽt. His adhuc meatus tardioris ſunt, magisq; craſſum ſuccum habẽt, quæ in cinere calido torrẽtur. Fricta uero peſſimũ præ cunctis prębent nutrimentum. nam inter concoquendũ euaporant, & craſſum ſuccum generant, malumq; ac

redūdātem. meliora uero toſtis, & duratis
ſunt, quæ modo coiuerint, uel quæ mixta
oleo, uinoq; pauco madefacta modo, al-
bū oui locis ambuſtis appoſitū ſtatī medei

Quod tanq; medicamen ouum medicetur.

In dyſentericis, & cœliacis affectionibus
datūouum iam dicto modo, potēs eſt me-
dicamē langori. Albumē etiā tenue ouorū
maxime ſine uellllicatione medicamen nō
tantum oculis adhibitum, ſed aliis prorſus
omnibus quæcūq; medicaminibus egent
ſine uellicatione, quēadmodū quę in ano,
in pudendis hulcera, & uitioſa cōſuetudi
ne omnia miſcēdo eis, quæ ſine morſu ap
ta ſint ad areſaciendū, cuiuſmodi eſt pom
pholyx, & ſimilia. Eſt eiuſdē poteſtatis etiā
uitellus, ideo miſcetur cerotis non uellican
tibus. Lixatis uel toſtis ouis, quo ſunt aridi
ora, eo magis pdunt uim eā. Teſtæ autē in
ouorum exuſtæ, ualidum areſaciendo me-
dicamen habent.

De nutrimento quod eſt ab ad aquati-
cis animalibus.

In aqua degentiū uariæ ſunt ſpecies ani
malium, differentiæ quoq; multæ. Verū
dicentur a nobis, quæ in uſum medicinæ
ueniunt, & ſanitatem præcēdunt. In uniuer

ſum igitur ſciendũ eſt optimã eſſe piſcium
carnẽ, qui in puro mari uitam agunt, præ
cipue cum locus uẽtis commouetur, neq;
errestria ſunt littora, ſed aut arenoſa, aut ſa
xis aſpera, & rupibus alta. & ſi in ſeptẽtrio
nem conuerſa loca uentis ſpetẽtrionalib9
ſint obnoxia, nec dubiũ qn mare mari ſit
ad gignendos piſces, aliud alio melius, qua
tenus aut purgatius fuerit, aut fluuios in
gentes, & multos excipit. In huiuſmodi igi
tur degentes piſces mari quatẽus abundãt
ſtagnis, & paludibus, eatenus, ſuperantur
ab eis, qui in puro degãt mari, maxime au
tem redundans, ac flacceſcens caro eſt in lu
toſa, et ſordida aqua degẽtium. Eſt autem
ad huc deterior in ſtagnis, et paludibus ni
ſi exigua, ſint ſtagna ingentia excipientia
flumina, fonteſq; habeãt, et largũ effluxũ
longe deteriores, ſi nõ effluit aqua, ſed ſtet,
quod ſi ſtagna ſint, eademq; cœnoſa exre
mæ improbitatis erit caro. In fluuiisſunt
meliores, in quibus uolox, et multus eſt
fluxus. in ſtagnantibus autem fluuiis degẽ
tium piſcium, caro non bona cõcoctu per
exiguu m bonum nutrimentũ habens. Peſ
ſimi ſũt qui in hoſtiis degũt fluminũ quæ
cunq; cloacas expurgãt, et balnea, aut lani
s, et ueſtium, et telarum ſordes euehunt, et

quecunq; per urbes labuntur purgand
cauſa immiſſa, ſiunt autẽ tum meliores tũ
deteriores,arte coquẽtiũ herbis et radicib
bonis ad hanc rem accõmodatis utilibus
ſiuntq; paſtu etiam piſces tales, qualia fue
rint pabula,quib9 ueſcũtur, quæ tũ bona
tum mala inueniũtur, qui male ueſcuntu
pabulo cum excepti ſũt,ſi palulum modo
aſſeruentur tabeſcunt,et ſtatim male olent
Inſuaues quoq; ſunt tametſi recẽtes,paru
lumq; nutrimentũ habent. at non paru
redũdantiam,et malum humorem in cor
pore cogunt,eis qui frequenter ueſcuntur

De cephalo,ſeu mugili.

κέφαλοσ Cephalus, q latine tũ mugil tũ mugili
nominatur, præcipue inter omnes utraq
utit aqua,fluuiatili et marina,qui ergo mu
gilis in mari uerſatur,paruas et multas ſp
nas nõ habet, ſuauis quidẽ eſu eſt. q uero
fluuiis degũt pleni ſentib9 ſunt, pingueſc
guſtu,et eſu deteriores, oẽs difficiles cõco
ctu,ſtomachũ offendũt, et malum ſuccum
generant,uentrem pertur bant,qui ſalſi e
eis minus mali.

De labrace,ſeu lupo.

λάβραξ Labrax, qui a latinis lupus appellatur
pelagiorum piſcium eſt,hoc eſt eorum qu
ſecedunt in profundũ pelag us.huius erg

:aro eſt ſicut aliorum pelagiorũ piſcium, ſanguinem generat tenuiorem, ſi autem in flumina penetrarit, mugili erit conſimi lis.

De trigla, ſeu trichia.

Trigla, ut alii trichia utēdũ græco, quia alii aliis atq; aliis utuntur uocabulis. hæc quoq; pelagiorũ piſcium eſt, honoratur a mortalibus cunctis, utpote eſu habens, nõ mediocrem uoluptatem duriorē plus aliis ſui generis habet carnem, ſuauem, & fragi lem, ob hoc plus aliis piſcibus nutrit cum bene concoqtur. Admirantur autem non nulli iecur ipſius, & cerebrum uoluptatis cauſa. Cancros autem quæ comedant tri glę male olent, ſuntq; inſuaues, & difficul ter cõcoqũtur, malumq; ſuccum gignunt. cognoſcũtur hæ tũ ex odore, tũ ex guſtu, ac ſi aluũ diducas, inuenies in ipſis cancri les teſtus. τρίγλα mulus piſcis.

De ſaxatilibus piſcibus.

Saxatiles uocãt piſces uerſãtes ĩter ſaxa. ſunt & littorei. optimus inter hos uolupta tis cauſa ſcarus, poſt quem ſũt coſſyphi, & trichlæ, poſt hos iulides, & phacides, & par cæ. nutrimentũ ex his non modo facile cõ coctile, ſed etiam ſaluberrimũ eſt ſanguinē gignẽs tẽperamento medium.

De gobio.

Gobius, qui & gobio piſcis eſt, ſemper paruus, ſicut & nonnulli alii oblectation bonus, & cõcoctu facilis, bonumq; hum rem præbens, modo in harena, & littorib ac ſaxis, & glareoſis capiatur locis. Atqu in hoſtiis fluuiorum, uel paludibus, nõ æqu ſuauis, neq; boni humoris eſt, neq; facili cõcoquitur, ac ſi improba fuerit aqua, d terrimus qui in ea reperit gobius, albo aũ iure coctus, potoq; iure aluũ ſubducit. qu uero ſine ſale manſus, ceruicum medetu intenſioni.

De mollibus carne piſcibus.

Molles carne ſũt, qui dicũ tur oniſci, noſtris aſelli, & murẽæ, quæ plotæ a qbu dam nominãtur buglotæ, & pſettæ. Hon aliqui in fluminibus, & ſtagnis gignũtu aliqui uero in mari ob hoc ſuauiſſimi i ueniuntur, & nutriẽtes cõmode, aliquãd pniciosi, & mali ſucci.

De duris carne.

Durorum carne piſcium ſũt dracone et coccyges, & ſcorpii, orphiq;, & glau cõgriq;, & pagri, & ammiæ, & parui thy pli. lib. 9 cap. 15 ni, et pelamides minus efficaces. Sunt qui mollẽ habent carnem, craſſiq; hum ris generantes, ob hoc ut concoquantu

uentre egent ualido.

De cruſtaceis pelle.

Cerices, & prophyræ, & reliqua oſtrea. uocãtur a græcis quidem oſtracoderma. a noſtris cruſtaceæ pellis. Cõmune igitur omnibus his eſt ſalſoſum habere ſuccum, i ſua pulpa uim habere, noſtri uentris eua cuãdi. In horũ quolibet tum magis id, tũ minus efficax. Oſtrea nanque molliſſimam aliarum h abẽt pulpã, magiſque aluum ſub- ducunt, ſuntque qui ea non coquẽdo comẽ dant, at ſucci ſunt exigui, & porphyrę, & cerices. & id genus aliæ, durã & concoctu habent carnẽ, & minus quam illa in aluum pe- netrant. quippe quod difficilem concoctu pulpã habent, quæ dura ita etiam difficul- ter corrũpuntur. ob hoc etiam medici hæc exhibent ſæpe eis, qui in aluo nutrimentũ a malo humore corrũpunt, coquendo, & bis ac tertio aqua perfundẽtes, & tantiſper quoad ſalſam omnem eiecerint qualitatẽ. hoc autem modo condita ſiſtunt aluum. quod ſi coquas aqua prius nõ perfunden do, inde ſale condias, aut garo, præcipueque potandũ ius dederis ſatis potantis aluus ſubducetur.

ὀστρακόδερμοι ſũt piſces habentes cutẽ teſtaceam.

De mollem cruſtam habentibus.

Aſtaci, & paguri, cancri, & carabes, &

Viuũt petroſis locis cãcri. hyeme aprica loca ſectant æſtate in opaca gurgitũ recedunt. pli. lib. 9. cap 31.

carides, & quæuis alia, quæ tenuem quid habent ambientẽ cruſtam, at minus saloris illis habent, uerũtamen habent non mini mum ſuccum, ſunt omnia ſolidæ carnis & cõcoctu difficilia, & nutricãtia præcedi te coctura. Eſt autem horũ caro, quemac modũ etiã in oſtreis cohibens, quæ in aluo ſunt, cum priuſq̃ coquantur ſuccum repo ſuerint, & perinde hęc quoq; pariter, diffi culter corrumpuntur.

De mollibus.

Molles uocitantur ſquãmas non hab tes, non aſperam, non cruſtuceam pellem habentes, ſed mollẽ. Sunt autem huiuſmo di polypodes, & ſepiæ, & teuthides quæq; his ſunt ſimilia ſolidæ carnis, hæc ſũt & cõ coctu difficilia, aſperũq; continentia ſalſo ſum humorẽ, qui ſi cõcoquũtur nutrimẽtũ haud quaq̃ paruũ ingerunt corpori. Plur mũ igitur hęc quoq; crudũ ſuccũ efficiunt

De ſelachiis.

Aſperum & fulgentẽ noctu pellẽ habẽ huiuſmodi animantes, & perinde qdam lumine eas duxerunt appellãdas, mollem cõtinent carnem. narca, & turtur, quæ me diocriter etiam aluum ſubducunt, nec di ficulter cõcoquũtur, at mediocriter nutriũ

De echinis marinis.

His cum œnomelle prius ueſcũtur aliq̃
: in prima eſca cum garo, ut aluũ ſubdu
ınt. Exigui autem nutrimenti eſt eſca, me
iům quiddam habens interdenſans, & at
nuans humores potentia.

De ſalſis cunctis animalibus pede-
ſtribus uolucribus, & aquaticis.

Non eſt exigua ſalſarum carnium dum
æ ſaliuntur, in toto nanq; differunt, quod
ępe humido animali tẽperamẽto ſalſa ca-
ɔ longe aridior natura euadat, ea quæ ſal
, quidẽ non eſt, ſed natura arida. Idonea
gitur corpora ſunt animalium ad ſaliẽdũ
uæ ſolidas, pariterq; ſuperfluentes, plane
; redũdantes habent carnes. atquæ aut
lurimũ mollem, aut plurimũ ſolidã, aut
ridam, aut non redundãtem habent cor
oris habitum, ſalſurę ea non ſunt idonea
uẽadmodũ dura corpora coriis ſimilia
uadũt, cũ ſalſa fuerint, ita quæcũq; fuerit
dmodũ humida, diffluunt, & tabeſcunt,
anceſcũtq; ſale obruta. Non dubiũ igitur
uin quęcũq; ſolida fuerint, & neruoſa, &
ſi pellita, planeq; coriacia ſalſa, fiãt oĩa cõ
ctu difficilia. Quę aũt ſint cõmoda ad ſa
excipiẽdũ partiũ tenuiũ, cũcta concoctu
cilia, q̃ mãſa craſſos tenuãt humores, ac
iilioſos. uerũ uetuſta oĩa ſalſa ĩproba ſũt.

De garo.

Garus potentiæ eſt ſatis calidæ, & arid
ob hoc uſi ſunt multi ad tabeſcentia hul
ra curāda. medētur etiam hoc torminoſ
& iſchiadicis.

De ſalore.

Salor, ſalſorum piſcium ſimilis eſt gar
congruitq; hulceribus tabidis, medetur
torminibus. acumine nanq; ſuo humor
lumbos turbātes, & coxarū uertebras e
lit, & ex intimis haurit partibus, hulcera
tabeſcentia in torminibus abluit, atq; a
facit, præcipue ſalſorum ſilurorum, & m
nidum ſalor ad hæc potiſſimū a quibuſ
adhibitus eſt medicis. nos quoq; uſi ſum
in marceſcentibus oris hulceribus, ſe a
uſos perhibent quidā inſignes medici c
tinue ſalore natantium oliuarum in tor
oſis curandis ipſum immittendo ante
rum unā ſanguinoſis, lociſq; cruſtoſis, t
diſq; ad purganda hulcera.

De adipe, & axungia.

Omnis axungiæ poteſtas eſt humect
& calefaciēs humana corpora, & ſing
rum ſuæ ſunt differentiæ, per magis &
nus. Differt autem adeps ab axūgia cr
tudine, ideo magis terreſtrē habentil
totam naturā animalibus adeps gign

ſicut humidiſſimis axũgia. ob hoc igitur
axũgia liqueſcit facilius in igni, nec facile
coit, at adeps nõ facile liqueſcit, & ſi liqueſ
cat uidetᷣ multo durior axũgia. humidiſſi-
ma autem eſt porcorum axũgia, fere pluſ-
q̃ cũctorum aliorum animalium mollior
ac magis cõcoquibilis. & od hoc cataplaſ-
matis ad inflãmationes ſedãdas ammiſce-
tur. Lãcinatis autem per dolorẽ, aut colũ,
& ĩ torminoſis & tenoſmodis expeditio-
nibus, caprina potius adhibetur adeps, nõ
ꝓ hebes, obtuſumq; acumen habeat, ſed
quod facilius ob craſſitudinẽ coeat, & con
creſcat. ſuilla nanq; diffluit ut oleũ. adeps
uero anſerina calidior eſt, q̃ ſuis, tenuiũq;
admodum partium eſt, & ob hoc ipſam
mittimus corpora funditus lancinata, par
tium ſiqdem tenuitate, tota corpora pene
trantur, cũctisq; ammiſcetur ſcalpẽtibus
diluit ipſa, & lãcinationem obtũdit. Inter
ſuillam, & anſerinã, gallinarum & galloꝝ
eſt, at taurorum multo calidior, & magis
areſaciens q̃ ſit porcorum axũgia, uitulo
rum autem deficit a taurorum adipe, tum
caliditate, tum ariditate, ſimiliter hœdorũ
deficit, ac ſuperatur ab adipe caprarũ, &
hircorum, adeps porro hircorum ſupatnr
ab adipe leonum, quæ lõge tenuiſſimarũ

partium ē ferme oīum quadrupedū, und
tumoribus uetuſtis obduratis & incurui
adhibita, lōge magis diſtrahit. at quę tauro
rum in medio collocatur eius, quæ porco
rum, & quæ leonum, ob hoc utriq; gener
medicaminū ammiſcetur, & dura, aridaq
curantibus, et ardentia cōcoquentibus, cu
τετραφάρ- iuſmodi eſt tetrapharmacū, et baſilicū ap
μακον. pellatum, uiperarū autem adeps quidam
aiūt conuenire in principio ſuffuſionum
urſorum uero adipem areis, ſeu alopecii
cōgruere, experientia ipſa ſe comprobaſſ
ſcripſerunt. Quidam porro piſciū laudan
adipem ad curandas ſuffuſiones, auriūc
dolores, aiūtq; omnis piſcis adipem hæ
poſſe ꝓſtare, ſed nos anguillæ toſtæ ſin
ſale exceptum adipem experti. Adeps aū
omnis ueteреſcēs calidior euadit, & part
um magis tenuiū, & od hoc magis diſtr
hens, idq; cunctis ueterеſcētibus, quę priu
a putrefactione non præueniūtur accidit
Hoc nanq; eius eſt rationis caput cōmun
quod certe meminiſſe oportet in anima
um tēporamēto ſemper facta hac adip
uel axungia differētia. nam maris q̄ fœm
næ ſēper eſt aridior atq; calidior, at caſtra
maris ſimilis eſt fœminæ, ita etiam agreſt
q̄ cicuris calidior, atq; aridior eſt.

De medulla.

Oĩs medulla molliẽtis dura & ſolida cor-
pora ẽ poteſtatis, ſiue muſculi, ſiue tenõtes
ſiue uertebræ, hoc incõmodo afflictent, ſi-
ue interna corporis, Expertos ſe aiũt preſtã-
tes medici ſemꝑ ceruorũ inde uitulorũ id
præſtare, uerum taurorum, & hircorum
acutioris eſt, & magis areſaciẽtis poteſtatis,
hac de cauſa diſſoluere nequit aſperitates
ſolidas. Ex iam de adipe memoratis, ac de
medulla poſſumus ex eis quæ cõſequũtur
coniicere, Sumendam autem medulam ut
adipem in hieme cõmonemur cum foliis
lauri areſaciẽdo. nam humida folia ſuam
quandã ingerũt qualitatẽ, ut acutiores eua-
dant medulæ. aſſeruentur non ad meridiẽ
cõuerſis locis, uel medula, uel adeps, quoni-
am in calidis eiuſmodi locis putreſcũt, neq̃
ppinquis terræ. Carioſa ſiq̄dem fiũt oĩa,
quæ ibi talia collocaueris, ſed ſuꝑioribus
locis ad ſeptẽtrionem conuerſis.

De pulmone.

Pulmo agninus, aut porcinus exuſti, &
diſſoluti appoſiti medentur attritionibus,
quæ ex calceis fiũt, Vulpis autem pulmo,
areſactus, & diſſolutus pauxillatim potus
aſthmaticis mederi creditur.

De capitibus

Capita mænidū ſaliendo, urendoq; q
dam utebatur ad ani rhagadas ſanandas
ac putrefactas dentiū cicatrices, & ad cur
dum gurgulionē obduratum, poteſtas aū
ipſorum arefaciens eſt nō admodū acuta
alius porro totū leporis caput exurend
uſus eſt ad curandas alopecias cum adip
urſina. Capita autem uiperarum exuſt
in aula, ut in cinerem conuerterētur. ind
ſoluendo cum craſſiſſima coctione lupin
rum amarorū, & illita temporibus fluxi
calidum uetuſtū ſiſtunt. Cinis autem ipſ
rum per ſeſe ſolutus, & tanq̄ aridum coll
rium adhibitus, obtuſum uiſum habētibu
plurimum prodeſt.

ραγάδες rimæ

De cornibus.

Cornibus cerui, & caprarum uetere
præſtātiſſimi medici aiunt, uſtis frequente
uſos eſſe ad dentes nitentes, & lucidos re
dendos, necnō ad cicatrices corripiendas
aiunt etiā cerui cornu lotū, ſi exuratur to
mina, & ſāguinis ſputamēta curare, necn
cœliacas affectiones. arquatis quoq; cō
mode exhibetur. oīno autem bina coch
aria præbentur. miſcetur quoq; uſtum c
lyriis ophthalmicis, ad fluxus ſedādos oc
lorum. Eſt autem huiuſmodi collyriorum
uis arefaciens, cornu aūt capre aiunt facer

Arquatꝰ dicit̄ a colore celeſtis arcus.

ad corporis pruritus, & mederi impetigi-
noſis hulceribus.

De unguibus caprarum.

Vngues caprarum nõnulli exurendo deinde cinerem madefaciẽdo aceto alopecias illiniũt. eſt autem tenuantis poteſtatis. alii autẽ porcorum ungues exurendo colicis cinerem potandũ exhibuerunt. alii aſinorum ungues exurendo aiunt comitialẽ morbum bibendo continue curare. oleo autem miſcẽtes ſtrumas diſtrahere, cum lacte uero muliebri, eundem diſſolunt cinerẽ egregie, & imponendo oculorum cicatrices purgant cum lacte illitum.

ἐπιληψία morbus cõmitial.

De impetiginibus, quæ in pedibus equorum.

Impetigines equorum diſſolutas aceto, & potas comitiali morbo mederi ferunt, alii aduerſum oẽm ferinum morſũ iubent eius uti.

λειχὴν impetigo eſt cutis aſperitas.

De lanarum ſordibus, & pure uſtis.

Lanæ ſordẽtes, ac œſſoperæ appellatæ cõmode aſſumũtur in fracturis, & luxationibus, & quomodocunq; pcuſſis mẽbris ad infundẽdum, inſtillandũq; adiuuãt ob ſordem. Quomodo autem œſippũ parari debeat iam ſupra dictum. Lanæ autem

ablutæ euadunt materia quædam idonea ad mẽbris inucrgendũ humoris aliquid. uſtæ autẽ acutã uim habent, pariter & cali dam, tenuiũq; partium ſunt, adeo ut carnes graciles in hulceribus eliquẽt celerrime. ad hibentur etiam ad arefaciendũ, urito autẽ ipſas aulam implendo nouam, inde obtu rando ut foramina habeat operculum.

De pilis uſtis.

Pili uſti, fere uſtis lanis ſimiles, calefaciẽ di ſunt potẽtiæ.

De oſſibus uſtis.

Oſſa uſta diſtrahẽdi, ac arefaciendi ſun oĩa potentiæ. Id autem præſtare in primi hominis oſſa ꝑhibent quidam, & ſuillum talum uſtum, inde potum, curareq; aiũt in teſtinos flatus, & cõtortiones. Noui inqui Aetius medicum, qui oſſa uſta potãda præ bebat, nemine quid exhiberetur ſciente, n inuiſam haberẽt potionẽ, & liberaſſe com ciali morbo, & articulari multos.

De pellibus.

Pellis pecudis recẽter detractæ, & exut circũuoluta uerberibus cõtuſis uibicibu q; euidenter plus alia re iuuat omni, mag porro, ut die, noctuq; curet. cõcoquit nãc & diſtrahit ſubtercollectũ ſanguinem. P lis hyæne, ut perhibent domi habita & uſ

poſtulāte producta iniecta demorſo a ca-
ne rabido īpedit ſua quadam ꝓprietate ne
quam reformidēt,& eis qui iam formidāt
ſuccurrit.

De uulpibus.

Vulpes quidā uiuas in oleo coquendo
adhibēt morbis articularibus curādis,uas
plent eo calido oleo inde in totos lāguētes
locos articulares inuergūt,iubētes ꝑpetuo
ꝑe eo uti. Eſt nanqꝫ hoc oleū uæhemētiſſi-
me diſtrahens, ut oīa quæ in ꝓfundo reſi
dent ad ſupremā extrahat ſꝑficiē,et ꝑinde
quæ dolores ſuſcitent, aut ob ſubſtātię craſ
ſitudinē,aut ob refrigerationē, aut ob igēs
acumen,ſpiritūqꝫ ſufflātē,qui egreſſū nō ha
beat,educit. In hoc nāqꝫ cōtingit nō ſolum
in ipſorꝫ articulis tumores, ſed etiā in toto
corpe refertum poſitū exhauriri, & ob hoc
maxima cōſeqtur utilitas. Cauſa certe quę
in articulis cōperhenſu diſtrahit nihil influ
ente amplius in lāguentes eas partes,cū oīs
redundātia exhauſta ſit, qui uitam porro
ſecurā agūt.obſeruationē nullam amplius
adhibentes,redeunt qdem in lāgorem,ſed
nō tam uæhementē q̄ prius,nā prius ſine lā
gore corpore conſtituto improbus uictus
lāgorē efficiat neceſſe eſt. Idē q̊qꝫ pręſtat hyę
na tota oleo ut uulpes excocta,atqꝫ imerſa.

Hyenis utranqꝫ eſſe naturā et alternis annis eſſe marē alternis fœminam fieri.

De araneæ tela.

Scribunt quidam ſine ardore hulcera cuſtodiri, ubi telæ araneæ ſuperinductæ fuerint.

De ranis.

Ranæ ĩ ſtagnis degentes aqua coctæ cũ ſale mediocri, paucoq́ꝫ oleo cõditæ demor ſis conpũctiſue ſerpentũ aculeo, præſenta neum remedium ius eiuſmodi bibentibu ingerũt. Rana quoq́ꝫ cũ oleo cocta, inſpe ſoq́ꝫ oleo pacat longiſſimi tẽporis tenõtum dolores. Sunt enim tenõtes nerui grandio res per ceruicem a capite extenſi, quos im periti latinitatis chordas appellãt is quoq́ꝫ cõciliat articulares, mollitq́ꝫ duricies. ra næ exuſtæ inſperſus cinis tunicæ cerebri percuſſæ, aut fractæ uenæ ſiſtit ſanguinis eruptionem.

τένοντες

De Cata.

Catæ diſcerptæ & cõcoctę, ius potum aiunt quidam mederi morbo comitali, tota uiua in aulã immiſſa, exuratur, ciniſc eius ſumatur affirmatur mederi ſtrumi cum melle, aut terebinthina, aut butyr impoſita.

De terræ intraneis.

Terræ diſſoluta neruis ſectis appoſit cõſeſtim mirabili medicamine medentu

oēmq; plagam quę ferro quæq; lapide, uel quouis alio inflicta fuerit, glutinat, præcipue in neruoſis, & difficulť glutinoſis mēbris ſicut naris, aut auris, & id genus aliis. Expedit autem ea cum terra, in qua cōperitur diſſoluere, niſi acutæ, aut ſalſoſæ ſit qualitatis. Pota aūt terræ interna quāta quinq;, aut ſeptem ſint acetabula, cū uino dulci urinam mouēt, & lumbricorꝫ omne genꝰ eiiciunt, itidem pota, aut ut uelis latū uermiculum, fugat cum oxymelle. Arquatū autem difficulter curabilem purgat cū urinis, itidem cum uino dulci pota ſeptē acetabula, tum per ſe, tum cum myrrha troglitide, quāta ſit ciceris magnitudo, audacter multum utitor. At i oleo roſaceo cocta auriū doloribus medetur, ſed oleo calido infuſo. terræ autem interna drachmas eſſe ſex expedit. roſacei autem. xxxii. & dentiū dolores pacat, uiciſſim ut denti dolenti ita auri infuſū calidum oleum id conmodum præſtat, ſuffumigata quoque in prunis ar dentibus, dentium dolores ſedāt, languēte fumum excipiente, diducto ore in dolentē dentem. cinis in teſta accurate exuſtorum terræ internorum, ablutim diſſolutiſſima adhibitus, ut arefaciēs collyrium uæhemēter, ꝓdeſt incipiētibus ſuppurationibus, &

ſuperciliis opitulatur fruticãtibus piliſeue
lentibus nobis ſuperfluos pilos,inde fricti
one illitis locis,eo cinere aduerſãte, natura
iterari pilos prohibent. Diſſoluta aũt ſepte
cum œnomelle,potaque acetabula ieiunc
ſtomacho diebus compluribꝰ calculos ue
ſicæ cõterit,& paulatim emingi compellit
Interna autem apoſtemata frangit diſcutit
& in diſcuſſionẽ, ſeductionẽq; agit ſi pota
fuerint, ſeptẽ, aut nouẽ ſint pro uiribus di
ſoluta in aqua , acetabulis tribꝰ,quod ſi q
ea repoſita in melle cuſtodiat,diſſoluta ha
bebit auxilium optimũ aduerſum ſcorpi
ictus.neruorum autem cõtorſiones ſoluit
quæ uocamus ganglia impacta,appoſita
q; ſoluta per ſeſe ſedãt etiã In mãmis a prio
re ſtatu abductiones p̱ ſeſe appoſita,pigm
tataq;,pus nãq; faciũt,idq; auffert pigmen
tum,fracturas conſolidat,pſunt quoq; hę
aduerſum ignẽ ſacrũ uſta , ſolutaq; , cunq
aceto illita,multas ſoluũt inflãmationes,ſo
luta cum melle,ut cerotes habeant craſſitu
dinẽ locis illita , at prius ſublinito loca a
ſoluito oleo roſaceo,& adhibeatur ſolut
roſacea cerote,pulcherrime pedũ dolores
conciliat , in capite non ſinit gigni uitiligi
nes, prius acerbefaciendo mixtionibus cõ
ſuetis Illiti fuerint capilli pueri lotio.Expe

Vitiligo totius cor poris uiti um eſt.

dit autem ipſa exurere inteſta, atq; ita uti in urina. exhibe autem etiam hydropicis ſepte cũ œnomelle. renes aut ueſicam uellẽtia, habentes hulcera ſumãt ſeptẽ diſſoluta admixta coctione. ſtrumas autem paulatĩ minuit. locis totidẽ numero inducta, pãno madefacta quot ſunt ſtrumæ, oẽm ſedãt capitis dolorem, & hemicraniũ illita tpibus. foſſilia aũt ſunt huiuſmodi interna, quare producta, erutaq; ſoli oſtendantur, ut hiemes, imbereq; proferant.

De dracone marino.

Draconis marini ſquãmas exurendo cinere maxime ſoluto illinito, & medebere oculis turbidis, ac obtuſæ aciei.

De uipera.

Viperæ caro calefacit & arefacit ſine cõtrouerſia mãſa. Expedit caput & caudam amputare, & interiora cũcta eximere, et abluere carnẽ tribus aquis, inde coquere, ut habeatur cum porro & anetho pauco, mediocriq; oleo. cõctis autẽ carnibus, cõdiis ſale mediocri, & datis comedẽdis, iuſq; abſorbẽdum purgatur quod autẽ manſę uiperæ carnes hoc modo purgẽt totũ corpus, noſſe tibi licet ex his quæ ſe Aetius tradit iuuenem expertũ eſſe. Quidam inquit morbo affligebatur, quem ſupra diximus,

Draco marinus captus. atq; ĩmiſſus i harenã, cauernã ſibi roſtro mira celeritate excauat pli. lib. 8. cap. 32.

tum elephãtiaſim tum elephãta nominar
informis erat, & fœtens, ac tætro odore in
uiſus. caſulã igitur proximã uico quo i
tuguriolo habitaret ſibi erexit, in eaq; teg
te cõmorante, meſſoribus apud ipſum me
tentibus, uinum in uaſe fictili allatũ eſt, c
aũt bibendi tempus aduenit, inter exhaur
endum in paterã uinum, exigua uipera i
uinum delapſa eſt lenitate, & humanitat
cõmoti, gratificari ægro uoluere elephan
morbo afflictato, uinum huiuſmodi letal
& peſtiferum exhibẽdo, quod melius ag
cum illo arbitrarẽtur, ſi uita defungeretu
q̃ ſi uiueret tam graui morbo oppreſſus. I
itaq; ſecurus nihil tale cogitãs, intrepide i
ebibit uinum, qui mirifico quodãmod
a morbo elephãto euaſit incolumis, to
extruſa pellis ipſius a corpore excidit, ta
q̃ oſtrearũ tegumen, aut cochlearũ. reliqu
mãſit molle, tanq̃ cancrorum tunica, demp
cruſtacea ſuperiore. Idẽ quoq; multis eu
nit, quemadmodũ multi memoriæ mec
ci prodiderũt, multos inquit Aetius nos
q; uipis uidimus curari. Inde factum eſt,
theriaca carnes uiperæ ammiſceantur. H
feras quidam marſos, alii aſpidas uoca
alij nõ marſos uocari ſuo uerbo, ſed qu
a marſis excantamẽtis conuincãt ne led

Sunt qui dipſada uocent, quod cōpūctos illo ſuo aculeo ſiti enecent.

De echino marino.

Echinus marinus manſus ſuperiori uētri prodeſt, nempe ſtomacho, & a cibo auerſis, planeq; cibū auerſantibus acuit appetitum, reficitq; ſtomachum, ueſicæ quoq; facilem mingēdi uſum facit, purgat præterea etiam aluum, clæmēter ſubmoliēdo.

De echino terreſtri.

Echini terreſtris, qui erinaceus dicitur arefacta caro, & paulatim pota opitulatur elephantiaſi correptis, & a uitioſa morbi conſuetudine detētis, & ſpaſmo obnoxiis, & nephriticis, morbo inquam renum affectis, & intercuti morbo languētibus. Eſt namq; ipſius uis diſtrahens et arefaciens, iecur ipſius arefactum in ſole, potumq; plurimum opitulatur elephanto languentibus, echinorum utrorumq; marini, & terreſtris exuſtorum cinis abſtergendi, & diſtrahendi, purgandiq; potētiæ eſt, quapropter ſupercaneſcentia hulcera purgat, corripitq; omnia, & ſordida purgat, nitidaq; reddit. Echini terreſtris exuſti cinis humida pice mixta, alopeciis medetur, potus uero ipſius cinis cū œnomelle, in renibus calculoſis medetur, necnon morbo aquæ in

σπασμὸς eſt cōuulſio neruorū motū uoluntarium inpediens.

E

tereuti, potatur autem cineris quãtum di
midium cochlearis eſt, dyſuriæ autẽ omn
quacũq; de cauſa eueniat, ẽ diſſolutor ech
nus. deinde inteſtina ipſius ſuffumigantu
ipſi languenti undiq; comprehenſo. celeri
us nanq; ſoluit langorem. Expedit auten
ſalſa inteſtina & areſacta apponere, quæ
non habeatur, ſuffumigare quoq; carnem
aut pellem, inteſtina certe multam mouen
urinam, ſi quantitatem fere trium digitori
aridam ſolutã cum uino potes. Caput aũ
ipſius uſtum, etiam cum adipe urſi illitum
non alopeciis modo medetur, uerum e ci
catricibus pilos educit. at pellis ipſius exu
ſta, & cum adipe præcipue urſina illita m
detur alopeciis. Totus autẽ terreſtris ech
nus quem latine erinaceũ uocamus, uiuu
ἐχῖνος in oleo coctus igni molli & leni plurimum
ex ipſo oleum ei ungatur, ueteres dolor
uertebrarum ipſarum coxarum medica

De hippocampis marinis.

Hippocã pi ſunt pi ſces. q et e qui mari ni appellã tur.

Hippocampi marini mãſi toſti & app
ſiti ſupra morſus rabioſos eis medentu
Expedit autem ipſos diſſoluere cum acet
atramento, & melle.

De cantharidibus.

Cantharidum experientia habemus n
reiiciendam ad ſcabiẽ unguium. Educu

nancꝫ ipſam mixtæ idoneis medicamini-
bus, miſcent quocꝫ ipſas alijs potentijs cu-
rantibus tabida. Quidam medicati mictu-
ram pauxillum modo cantharidum immi
tunt abſcꝫ alis, ac pedibus.

De cancris fluuiatilibus.

Cancros fluuiatiles, quos cãmaros quo
cꝫ nominamus, crudos terendo, & miſcen
do lacti da potandos, & curabis omnẽ ſer-
pentis morſum, præcipue ſcorpij medica-
pere ictum, itidem afflictatum potiõe lepo
ris marini ſtatim curabis. Non dubium
quin interiorem ipſius carnem ſoluere cõ
ueniat cum lacte, opitulantur ſimiliter, ſi ex
hibeantur phtiſicis, & manſi in albo iure
cocti, iure ipſo ſorbitione aſſumpto, cinis
quocꝫ exuſti cancri uim habet arefaciendi
cum alijs combuſtis, ſuam uero quandam
ex tota ipſius ſubſtãtia, admirandãcꝫ uim
medici cõplures prodiderũt, quod præſen
taneum ſint remedium aduerſum morſus
rabioſos, & ſoli quidẽ, uerum cũ gentiana
& thure multo magis, ut ſi qdẽ thuris pars
una, & quincꝫ gẽtianæ, cãcrorũ uero cine-
ris partes decẽ. Admirãdus aũt experiẽtia
Aeſchriõ medicus hoc mõ utebatur, ſtatue
bat uas ex ære ruſo, in eo uaſe uiuos impo
nebat cancros, atcꝫ exurebat lignis præci-

pue uitis, quoad in cinerem redigerentu
quo facile diſſolui poſſent, atq; ita ſemp
habebat domi medicamē expeditum, æſ
tis tempore urebat ipſos, quo menſe car
culares æſtus erāt, cum luna decem & oc
dies compleuerat. Potandum autem exh
bebat, ut eſſet remedium aduerſum mo
ſus rabioſos, ad quadraginta uſq; dies o
nino, ut aquæ eſt quantitas cochliaris, q
ſi non tum primum, cum malum incep
rat, ſed aliquot dies præceſſiſſent, bina c
chliaria quottidie prębebat quod quad
ginta expleret dies. Ipſi autē loco percuſ
apponebat brittiæ picis faciens medica
men, ut picis. xxx. eſſent ſextulæ, menſur
rum differētias in ipſa exquire geometr
a nobis ſupra explicatas, aceti autem ac
tiſſimi una ſextula, ſucci panacis uncię tr
cancri fluuiatilis uſti cinis ammixtus me
li. Medetur quoq; hoc medicamē ueſtigi
frigore oblæſis, fractisq; anorūq; rhaga
b9, medeť etiā uitioſa cōſuetudine hulce
bus & cancroſis locis. De carabo.

Carabi teſtam ſi exuras, & diſſoluas, c
bibendam cum uino meraceo, minime
diluto, & aluum inferiorem pacabis efflu
tem, purgat quoq; calculoſos renes har
noſas agendo urinas.

Caſtoris teſticulos. Caſtorium uocant, inſigne & admodum utile medicamē. Hic in uniuerſum ipſius dicemus poteſtatem, ad quam ſi quis reſpexerit, uſus quoq; par iculares poterit inuenire. Calefacit autem & arefacit, eſt etiam partium tenuium ſatis hoc medicamen, & perinde humido cor‑ pori adhibetur, quod ariditate egeat, aut rigido, cui adhibenda ſit caliditas, aut ubi nimia plenitudo, ubi opus ſit exinanire, quæ contra naturam neruos oppugnent, magnum oſtendit adiumentum, nocumē‑ um prorſus nullum inuehit muſculis, præ ertim cum nō uæhementi homo febri ue‑ atur, eadem ratione etiam trementibus ob multitudinem humidorum, craſſorum & tenacium humorum longe utiliſſimum ſt potum, utiliſſimum quoq; turbatis a ingultu ob multitudinem humidorum. igidorum & glutinoſorum impoſitum, igmentatumq; ori uentris, quod ſi ob a‑ iditatem, & immenſam exinanitionē, aut ıncinationem acutorum humorū ſingul ıs uel ſpaſmus oriatur, fugiendus, euitan‑ usq; longe eſt caſtorii uſus, quia admodū ontrarius calidis, necnon admodum cali‑ a febri correptus, ſed eis, qui tepida ferme

καταφορά teneantur febri, ut in cataphoris,hoc eſt i
ſomnum deiectionibus, & lethargis,in p
mis conuenit.Inſignes autem medici caſ
rium dedere cum pipere ad cochliariu
unum modo ſingulorum potandum
mellicrato,neq; quiſq; læſus unq̄ cōpert
eſt, in lethargicis, aut cataforicis febribu
ex roſaceo oleo madefaciendo impoſu
runt capiti & collo,præcipue ceruici,rec
tis ob craſſitudinē in ſanguine meſtruis
pem fert,& mediocriter exhaurit redūd
tiam Iuuat aūt multum uentrē flatibus i
butum,& cruciatū craſſitudine,& ſuffla
ſpiritu cum oxycrato potum,datur etiā
thopnoicis cum oxymelle, uel mellicra
in prunis ſuffiēdo ponitur languente fu
excipiēte, De canis fluuiatilis teſtib

Sunt hi admodum utiles,ad quæ eti
caſtoris teſtis,ſed inbecilliores,canis flu
tilis pellis,ſi fiat indumentum,pedum i
rum ægritudinem, & neruorum pluri
conſolatur.

De canis terreſtris catulo.

Catulus canis terreſtris appoſitus
macho bene facit concoquere,uel ubi
aliqua interiora ægra ſint, Medela eius
morbi, ipſeq; in ſeſe eum ſuſcipit mor
Aiunt autem quidā mortuū oportere

rioſe ſepelire, quod cur fieri debeat, nõ ui-
leo, ſed ita nobis prodendum putauimus
at proditum quoq; eſt.

De cycni pullo.

Cycni pullus mollis coctus in oleo, ner-
uorum præſentaneum, ac inſigne medica
men eſt.

De cericum teſtis, aliorumq;.

Cericum cruſtæ exuſtæ ſatis arefacietis
unt poteſtatis, quare mixtæ idoneis medi
aminibus diſtrahũt obdurata inflãmata,
iuſdem fere ſunt poteſtatis purpurarum,
& quæ ex oſtreis cruſtæ eximuntur.

De Corydalo.

Corydalus uolucre animal miliarię, ſeu
coturnicis non abſimilis, quæ in uijs ſæpe
pectatur, coctus ſimplici iure & mãſus co
icis medetur, expedit autem cõtinue & ſæ
pe comeſſe cum iure, ſæpe aiunt inſignes
medici ſe utilitatem expertos, non medio-
crem habet autem hoc animal in capite e-
minentiam, ueluti criſtam ex pennis ſpon-
te ſublatam.

κορυδαλός auicula in uertice criſtã habẽs, in modũ pauonis.

De cochlea terreſtri.

Cochlea terreſtris, quam limaca dici-
mus, duram habet carnem, ob hoc man-
ſa dura concoctu eſt. Adquod ex eo

comparatum eſt ius coctū ex aqua,& ane
tho oleo & garo,ſuccedit aluo,ſi poteıun
ſin effundas primam aquam , & ſecundā
in qua coquitur, i tertia uero coquas qu
ad examuſſim caro eliqueſcat , dederis c
fluitanti alicui aluo,deduces uentrem. E
limacibus autem humor ſolus per ſeſe ſin
carne ſumptus,quem uocant mucum c
chlii,nam & cochlius,& cochlea, & coc
letum dicitur uoce græca,latine limax,n
ſcetur autem thuri,uel alohe, uel myrrh
uel horum alicui , uel omnibus quoad c
rotes habeat craſſitudinē, glutinoſum f
medicamen. arefacitq; egregie aurium t
mores ſubtermixtos.Eſt autem reglutin
tio arefaciens,impoſita fluxibus oculo
in fronte,cum uelis multum humoris ip
rum ducere cōpungito , ipſarum carne
graphio,uel aliter quoq; modo . Remit
ſiquidem humorem non exiguum, regl
tinat etiam is humor pilos in ciliis , qui
experientia didicere, ut in percuſſo neru
ac fracto imponerent carnem cochlearu
ſoluendo ipſam cum farinę aſpergine,q
e parietibꝰ piſtrini,aut mollis dempſiſſe
& abſq; inflammatu ſauciatus locus gl
natus eſt. Si quis uero hæc habere potue
ſatius fuerit eis miſcere myrrham,aut th

ut frictam rheſinam ſolutiſſimam, diſſece-
urq; caro primum in mortario, poſtea ſo-
uta & appoſita arefaciet cuncta ſuperfluã
umiditatem membrorum habentia, ut e-
iam aquæ intercuti congruit. Item cũ cru
is ſolutæ cohcleæ imponuntur, ſuper to-
o uentre morbo aquæ intercutis uexato- ὑδρωψ
um, necnõ in articulorum tumoribus eo- Aqua in-
um, qni arthrici ſunt, hoc eſt, qui morbo tercus,
aborãt articulari, fitq; appoſitio huiuſmo
li, ut difficulter auferri poſſit, ſatis autem
refacit, omnino autẽ apponere conuenit,
quoad ſpc nte concoxerint. Idem quoq;
acies in tumoribus plagæ difficulter ſolu
bilis, aut fractioni factę in auribus, arefacit
iamq; omnes, & tenax omne, ac craſſum
unditus educit, totæ autem cochleæ cum
eſtis exuſtę, mixta cum eis cicidos ompha
citide, & pipere proſunt uehementer tor-
minibus, in quibus nunq; ſunt tabida hul-
cera, eſſe autem expedit piperis partẽ unã,
cicidis partes duas, quatuor autem partes
cineris cochlearum, accurate hæc diſſolui
o, pariterq; miſcendo appone, & in uſum
mpingito, cochliarium plenum edulio,
uel cum aqua calida, uel uino dato potan
dum, ipſe quoq; cinis uſtarum cochlearũ
arefaciendi eſt poteſtatis, habentis aliquid

ob uſtionem calidi.

Clau9 ulceris gen9 eſt. quod maxime ĩ pedibus naſcitur.

De mænide ſalſa.

Mȩnidis ſalſæ caput exuſtum carnes ſi pernaſcentes hulceribus,præcipue ſuperfi ciebus dentium corripit impoſitum,& ca los eĳcit,quos clauos uocant,& in ano in uecta flaccida reddit

Torpedo quȩ limo merſa occultat ſeſe & piſces ſupra natantes torpentes facit.

De torpedine.

Torpedo uiua appoſita lãgori ueteri c pitis ipſi medetur, & ano procidenti intr uertendo,mortua aut nil omnino,aut pa rum prodeſt.

De cniſco marino.

Cniſcus marin9 urtica dictus,coctus ſ le mediocri,et pauculo oleo medetur mo bis inteſtinis,prȩſertim,alui,in quo acum perturbat.

De oſtrearum teſta.

Oſtrearũ teſtæ non uſtæ ſolutiſſimæ re ditæ,ut in puluerem redigantur,hulcerib uitioſa conſuetudine factis cõueniunt,pr ſertim in labĳs abroſis factis hulceribus e perientia cõprobatiſſimum eſt medicam ſine uellicatione ipſa claudens, particep namq; eſt contrahendi poteſtatis,qua du & terreſtris eſt,idẽ facit exuſta , ſoluta teſ cum aceto,uel oxycrato,uel œnomelle,e gruaq; efficitur putreſcentibus locis,ut h

ꝓitus laborantis tulerit uiciſſim humidum miſcendo. Sunt qui uſi fuerint oſtrearum teſta ita ut dictum cõparata aduerſum ueteres effluxus, cauaq́ loca, quæ difficulter carnem admitterent, quæcũq́ fiſtuloſa ſint & profunda, apponendo circum extrinſecus cum adipe ſuilla uetere, inq́ ſinũ ipſorum immittẽdo aliquid, quod aduehit carnem, ut ſpicillum, cinis quoq́ oſtreon lucidos reddit dentes, ut etiam cericum, & purpurarum non ſolum ui poteſtatis abſtergendi, ſed etiam ſua aſperitate, ideo talia uehementer ſoluenda non ſunt, hulcera autem gracilia, lubricoſaq́ areſacit abluta & diſſolutiſſima.

De purpurarum teſtis.

Purpurarum teſtæ potę cum aceto ſpleni tumẽti medẽtur, ſuffimigatæ ſuffocatos iuuant, & eꝛiciũt detinẽtia inteſtina & ſecũdas, exuſtar ũcinis facit ad quęcũq́ etiam cericum.

De ſepia.

Sepia ſuffocata in aceto, cum oleo acetum dato bibendum, & conſeruabis hoc medicamine captum a rinohippocampo. Teſta uero ſepiæ abſtergendi, & areſaciendi habet poteſtatem, & tenuium partium, ideo ea uſta utimur

Lentigo ē macula ſubruffa, & interdū nigra in facie
Eſt etiam ulcus, qđ a fici ſimi-litudine σύκωσις a græcis no-minatur Celſ.lib.6 cap.3.

aduerſum uerucas, ephelen, & lentigine
& impetigines,uerumetiam armoniaco
li mixta liquefacit,quæ in oculis alament
ſeu pterygia non uſtum diſſolutum, dēt
lucidos reddit,& in oculis cicatrices abſt
get,& quæ in ipſis ſunt,hulcera arefacit,&
in ciliis ingētes aſperitates,quas ſycoſes u
cant,depaſcitur.

De cicadis.

Cicadis aridis utuntur quidam in col
cis affectionibns cum pipere, æqualiq; n
mero cocco,exhibētq; aut tres,aut quinq
aut ſeptē per interſtitia,interuallaq; parox
yſmorum, torrendo autem ipſas alij c
medendas tradunt languentibus ueſica
uel calculoſis.

De hyæna.

Hyæna uiua in oleo cocta tota, quem
admodum in uulpibus prius dictum, a
diſtrahendum oleum facit idoneum utili
ſimum articularibus, uſus aūt ipſius fia
ut de uulpe iam dictū eſt.

De hirundinibus.

Hirundinum uolucrum uſtarum, cin
cum melle illitus ſynāchicos, hoc eſt ang
na detentos medicatur,& prorſus quoſc
q; morbos in gutture & gurguliōe facto
utuntur quidam eo cinere ad uiſum acue

lum pro exicante collyrio.

Delectus medicaminum in omni qualitate præſtantium.

Agaricum melius leue, candicans, friatũ
e. Acaciam delige pinguem, minime lapi
loſam, leuem, uel lucidam, denſam, ſubfla
iam, facilem, humectantem, bene olentem
ntendentem amaritudinem, atram & ual-
le duram reijce. Amomum delige albũ,
ecens, ſubflauũ, ſolutum, & diffuſum, ſe-
nine iam pleno ſimili, racemulis, grauæ,
ene olens, citra cariẽ, & guſtu acutiſſimũ,
olore ſimplex, & uariatum, delige ramos
b radice una, amoniacum ad ſuffimentũ
lelige ſine ligno, & thuris odore ſimile, pu
um, denſum ſiue pingue, guſtu amarum,
oriandri habẽs ſaporem, Aſph alatus bo
us eſt grauis, & cum ardore ſubflauus,
ut purpuriſſans, denſus, bene olens, guſtu
marefcens. Aſphaltus nempe bitumem
ulcherrimum, purpureum, lucens, firmũ
dore, at nigrum malum, oſtendit namq;
icem ammixtam. Abſinthium melius eſt
n Ponto, & in Cappadocia natum, Bdel
um præſtat, quod guſtu amarum. Tau-
ocolla colore probatur pinguis, facile fun
litus molliens, mixtum lignũ non habẽs,
eq; ſordes, bene olens in fumigatione,

onychi aſſimilis.Elleborum nigrum qu
dem delige facile alentem; tenuem habẽ
inteſtinam partem, acutum guſtu, & igr
tum, talis eſt in Helicone & Parnaſo, &
anticirrhanatus. ſed elleborum album e
ge cõtra, Euphorbium delige lucidum,
acutũ, Viſcus porraceam faciem intus h
bens cum fulgore bonus eſt extra ſubfl
uus, nullam habens aſperitatem, uel fur
raceum nihil, colligitur ex quercu, et ex p
mo, & piro, aliisq; arboribus. Ichthyoc
la proba eſt glauca, ſubcraſſa non impe
ginoſa, cito colliqueſcens. Calamus od
ratus pulcher eſt fuluus, denſus genu, &
multa internodia fractus, ſubalbus, fiſtu
araneoſam habens, ſtypticus, ſubacutus.
Cardamomum præſtans, quod ex Arm
nia defertur, delige quod difficulter fran
tur, plenum. Caſiam delige rutilam,
ralum referentem, anguſtam, longam, cr
ſam fiſtulis, guſtu mordentem, & acerb
ſcentem cum tota ui ignea, odoratam,
quę intus purpurea appellata Pachyox
roſarum odorem fundens eſt, quę ſubpi
guis, bene olens, pura, pontica, Ladanu
potens eſt ſubuiride, facile molliens, mol
pingue, harenæ expers, tale eſt, quod in C
pro legitur. Colla, quæ latine glutẽ dicit

quam uocant nonnulli xerocollam, opti- ma eſt rhodiana, eſt alba tranſlucens, atra deterior eſt. Commi, quod latine gummi dicimus, ſume uermiculoſum, tranſlucens, ligni expers, deinde album, quod uero eſt rheſinoſum, & ſordidum, inutile eſt.

Coſtus præſtans eſt arabicus, qui albus, & leuis, optimus etiam ſyriacus, buxoſus co lore, odore euaporans, excellens, qui albus promitur, totus plenus, denſus, Arraſius ſi ne carie, guſtu lancinans, ignitus fraude ui tiant ipſum aliqui radicem helenij immi- ſcentes, at facile eſt diſcernere, quod heleni um guſtu lancinans, ignitus fraude uitiant ipſum aliqui radicem helenij immiſcentes, at facile eſt diſcernere, quod helenium gu ſtu nõ ſuccendit, nec firmitudinẽ boni odo ris habet percutiẽtis. Crocus optimus ẽ re cẽs corici9, pulchri coloris, paululũ albicãs in reuolutiõe oblõgus, partib9 integer, bñ nutriẽs, plenus, infract9 tactu ipſo, et tracta tu intingẽs facile digitos, nõ carioſus, agẽs & acuẽs odore, q nõ ẽ talis, aut antiquus ẽ, aut madefactus, crocomagma cõparatᷣ ita, 100. roſarũ aridarũ. 100. zinziberis, troglo- dytidis myrrhę. l. gũmi. l. diſſolue uino bñ olenti, & fac paſtillos, areſaciens in umbra itere. Cyperos prẹſtans eſt, quẹ grauiſſima

Duo ſũt eius gene ra. nigrũ. & qđ me lius candi cans. Plin. lib. 12. cap. 12.

& denſa,difficulter frangibilis,aſpera,b
ne olens cum aliquo acumine. Libanus a
bor thuris,præſtat mas rotundus,inſectu
albus,ſectus autem intus pinguis , uitiatu
autem rheſina pinea,aut gummi,ſed faci
eſt uitium deprehendere.Libani cortex d
fert craſſus,& pinguis,bene olens,& car
laginoſus,& ſquamoſus,uitiatur etiam n
xto cortice ſtrobeli,uel pinus , ſed ignis a
guit uitium,nam alia ſuffumigata fumu
edunt , hic uero cum odore bono uritu
ut thus.Malabathri folia præſtant recent
albicantia cum nigrore ipſum infrangib
le,integrum , odore percutiens,& bene
lens,inter urendum,ut nihil tā bene,quo
in tenuia diſpeſcitur,& ualde carioſum,
malū, Medula optima eſt cerui,inde ui
li,poſtea tauri,bona,quæ ſumitur per æ
tem ſubſequente autūno, Panacis radic
meliores ſunt aridæ,& albæ,& extenſę,
abroſæ,ſuccenſæ guſtu & odoratę. Succ
autem panacis inutilis eſt, guſtu amari
mus,extrinſecus uiridis, intus albus,leu
pinguis,guſtu calefaciens.Myrrha cæte
pręſtans trogloditica, ſubuiridis & tran
cens,bene olens,acuta,colore autem pi
inutilis eſt,myrrha,ſtacte bona, bene ol
leuis,& non mixta oleo, Styrax flauus

pinguis,rheſinoſus,guttas habẽs ſubalbas ualde,bene olens,& inter moliendũ remittẽs humiditatem melitã, Tragacãthus pulcherrima,quæ tranſlucens & leuis,tenuiſſima,& pura,& ſubalba, hyoſcyamo utẽdũ habẽte albos flores. Galbane optima,quæ thureæ ſpeciei,pura,& ligni expers,in ſemine quiddam graue in odore habens, non uæhementiſſime humida, neq; arida multum. Lapidis gagatæ bonitatis indicium ſit. quod facile incendatur, & odore bituminis ſimilis. Põpholyx optima eſt cypria aceto mixta,ęris exudationem habet.colorem uiolaceũ,& in prunis ardentibus poſita colorem oſtendens uiolaceum.

Ex oribaſio quæ media ſint inter calida. & frigida.

Adiantum. aſparagus. myacinthinus, bryon,& ſplahnum appellatum glycyrizę ſuccus. oleum dulciſſimum. cæra. faba.lycium.lotos uel triphylum.citrij cortex, filicis radix. ſtrobelij eduliũ. iunci,lentis. chia terra,& ſamia.cathmia. lithargirus.

Quæ calefaciunt.

Agni folia & .ſemẽ non mediocriter calefacient.acalyphes fructus. & folia. amygdala dulcia. anagalides utreq;. atractylis, glycyrizæ radix. oliuæ radix, & maturus

At calefaciunt piper, ſal, cepa, Celſ lib. 2. cap. 26.

F

fructus. fermentum. rheſinæ omnes, iunc
flos palmarū fructus.cochlearum cinis. c
nocrābe.hoc eſt canina braſſica . ranæ he
ba.& radix. glycon . lauri folia & magi
fructus. minus autem cortex,q̃ radix,dict
num pſeudodictamnum eleliſphacus. er
ſinum lanæ exuſtę. bryonię radix, ariſtol
chiæ radix, aſphodeli radix. daucus cha
mædaphnæ.dracontij radix.oleū rhaph
ninum. Cicerū ſunt tres differentię uiſcus
caucalis.lybiſticum. ferulæ ſemen. ſagap
num.ſatyriū apium.ſium.ſinum. ſtyracū
piper.hypericum.ſal.ſanguis.bilis . urin
ſulphur. carnes uiperarum. adeps. ſalor ſ
ſorum piſcium.

Quæ calefaciunt in primo ordine.

Alohe.anthemis.agaricum . abſinthiū
ladanum.lini ſemen.malabanthi folia.na
di ſpica.nardus.ſerum lactis. caſeus . fic
aridi.

Quæ calefaciunt in ſecūdo.

Amurca.anethum aridum.uiride n
nus.artemiſia.balſamum.elephoboſcum
calamus odoratus.crocus. thus . maſtich
chia.mel uinum pix.meliſſophyllū . ma
rubium.cucurbitæ agreſtis ſuccus.ſcādi
ſcylla.ſcolymi radix. myrrha. terebīthi co
tex. & folia & fructus. tilis . chameleont

ıtriuſq; radix. chamæpite. ocimū, ſeu baſi-
icum.

Quæ in tertio calefaciunt.

Abrotanū, & magis uſtum .oleum. po-
ɔuli flores, & rheſina. acorum. amomum.
maracum. ammi anethum. iuniperus. aſſa-
i radix. brathy. ellebor9 uterq;. epithymū,
edyoſmū. calaminthis. thymbra. caſſia ce
ri utręq;. urticæ ſemen. Conizæ. cuminū.
ıuris ardor .malobathrum. marathrum,
u feniculus. melanhtiū. myi radicis. moly
el ruta agreſtis, uel biſara. rhododaphne.
inum uetus. origani omnes . opopanax.
etroſelinum. ruta. rhaphanis. ſampſuchū.
ɔyrnium. hyſſopus. galbane. chamędris.

Quæ in quarto ordine calefaciūt

Adarce. uitoſum porrum. euphorbiū,
ɛum cedrinum. coſtus. cæpa. lepidium.
ıapi. allium. paſſeris radix. tythymalum,
exurentia cuncta.

Quæ refrigerant.

Agroſtis. gramē mediocriter. alſine ſine a
rbitate. raſani agreſtes mediocrit refrige-
nt. pigmentati. balauſtium. bati folia, &
mi, & uiridis fructus, & flos. bromus me
ocriter. alga maritima. glaucium medio-
ter. dorycnium refrigerat multum. cala-
i phragmiti medioeriter folia . conium.

Refrige-
rāt olera
quorum
crudi cau-
les aſſu-
mūtur.
Cel. lib. 2.
cap. 26.

cicuta uæhemẽtiſſime papauer omne. p
mi fructus, & folia. oleum myrrhinum
ſa minum. balaninum. helxine, uel perd
as mediocriter. panicũ. uiolæ folia, [& f
cus. perſices. citrii caro. ſungi ſatis refrig
omphacii hoc eſt uuæ præmaturę ſuc
ſatis., amylũ mediocriter. patus a paleſ
triboli utrique. palme ramorum ſuccus
mia terra mediocriter. cimolia terra. na
cotis attritio. plũbea mediocriter. ceruſſ
dyx. caſeus mollis, & nuper coagulatu
frigerat mediocriter.

Quæ refrigerant in primo ordine.

Acacia illota. andraphax refrigerat
acerbitate. gigarta. milliũ. ordea. platan
rhamnus. ſeris.

Quæ ſecundi ordinis refrigerantium

Agatia lota, agnilingua. blitũ, cicis
phacitis. colocyntha. cucumis, pepon
chnus hortenſis, fucus uiridis, circa m
ripas exemptus, pſyllii ſemen.

Quæ refrigerant in tertio ordine

Semperuiuum utrumq;, portulaca
dragora, citrĳ acidum, polygonum, p
mogitum. hyoſcyami flos & ſemen
habens.

Quæ refrigerant in quarto.

Succus papaueris & cicutæ.

Quæ areſaciunt ſine morſu.

Acaliphes, uel cnidis fructus & folia. a-
nurca, anagallides utreq;, agni lingua, ole
m dulce lotum. fermentum conuellit fun
itus, & diſtrahit, calidum, amarum, hippu
s ualide. iteæ. i, ſalicis flos, & folia, cũ qua
am acerbitate, quidam ex eis ſuccum fa-
iunt, ſine uellicatione areſaciens medica-
nen habẽt ad multa utile. at multo utilius
t ſine morſu, areſaciens, & acerbeſcẽs, ob
ipansq; medicamen nucis cortex uſtus,
um eo quod tenuium partium eſt, Cẽtau
um paruũ ualide areſacit, Ceraſi gũmi,
ba extrinſecus appoſita. ideo apponitur
cta cum uino atro auſtero pudibundis,
ex aluo humorem deſcendentem, & in-
antem ueſicam teſticulorum exiccat. Cu-
reſſi folia omnia, & reliquæ partes, cype-
radix. ſilæum decoctum ualde areſacit,
entaphylli radix, polypodium, ſarcocole
n, ſtœbe, tragacanthũ, omnis terra cath-
ia. aſiæ petræ flos, carnes lubricas graci-
s liquat. pompholyx abluta multũ, calx
alidiſſime, oui albumen & tenue. ſimilis
uoq; naturæ ſunt uitelli.

Quæ areſaciunt.

Agni folia & ſemen, graminis radix me
ocriter, adiantum utrũq;, ſemperuiuum,

amarantum, cuius ſuccus areſacit potu
bryoniȩ radix, anagyri ſolia arida, pira ſy
ueſtria mediocriter. cũ pigmentata fucrin
ariſtolochia, aſparagus, myacanthinus, a
phodeli radix, magisq; cinis, ruborum p
maturus fructus, quercus cũcte partes, ph
gi ſimiliter, bulbus impoſitus, eryngium
hoc eſt carduus benedictus, itēæ corticis c
nis plurimum. cannabis fructus, pæoni
radix, lauri folia plurimũ, magisq; fructu
cyprinum oleum, laurinum, dadinum, p
nicum impoſitum. cardamomum, cauc
lis, daucus, magis ex cucumere cinis. bra
ca. caules ipſius cinerem ualde areſcente
faciunt, lilij folia & radix, omphacium, p
tani cortex, & ſphæria (ita enim eius foli
figura dicta ſunt) mediocriter, polypod
amylum, ſal, nitrũ. gypſus ut alij gypſu
cathmia omnis, cũcta metallica, & lapid
ſa, et terreſtria, teſta ex clibanis. furfures,
desq; omnes, ſtercora, at anſerum & ac
pitrum inutilis ob nimium acumen, ſit
capita ſalſarum mænidum, cornu cerui
capræ, caſtorium, oſſa exuſta plurimu
capilli capitis, ſepiæ cruſta, lanæ, cancro
cinis, gari ſatis ſalſor.

Quæ areſaciunt in primo ordine.

Anthemis, iuniperi fructus, ordea, ſ

næ,crocus,thus, marathra, rododaphne, uinum nouū,cucumeris,& peponis ſemē, & radix,tilis.

Quæ areſaciunt in ſecundo.

Amaracum,lolium,bitumen,anethum balſamum,gigarta,gingidium,ſiue fumus terræ.elaphoboſcum, calamus odoratus, thus præſertim eius cortex,& folia arboris & ſemē,maſtiche,mel,nardi ſpica, nardus celtica.uinum,eruum,opoponax.pix.rha phanis,ſcandix.ſolymi radix.zinziber.iun cus,terebinthus,fructus eius& folia,lentes phucus humectus,et uiridis.folium fenicu li,malabatrum,galbane.

Quæ areſaciunt in tertio.

Abrotanum,magis acacia,acorum,alo he,ami,anethum,magis anethi ſemē.iuni perus,aſarum,abſinthium,elleborus, epi thymum,thymbra.calami phragmiti cor tex.caſia cedri.conizæ.ardor thuris,melan thium.quod latine git nominatur,citrij ſe men.uinum multum uetus.acetum, origa num,pentaphylli radix,petroſelinum. ru ta domeſtica.marrubium rhu. ſampſuchū ſeriphum. hyſſopū,chamædris. chamæleō tis utriuſq; radices. chamæpitys.

Quæ areſaciunt in quarto ordine.

Ampeloprasum.cedrinum oleum pl
rimum. ruta agreſtis,allium

Quæ media inter areſacientia ſunt
& humectantia.

Graminis radices impoſitę, oleum du
ciſſimum.

Quæ humectant in primo ordine.

Alſine.bugloſſa.glycyrizę ſuccus, lac
ca mediocriter.uiolæ folia mediocriter,
mis perſici fructus, fungus,roſaceum,
tyrium.

Quæ humectant in ſecundo.

Portulaca, atraphax, blytum, coloc
thys,pomi armeniaci fructus,cucumis,
pon,lens in cœnoſis locis.

Quæ habent aqueam humiditatem.

Acacia.alſine portulaca,agni ligua,
ti falia iteæ folia blitum.alga marina.gl
cium uiſcus,colocyntha,conium.ſeu ci
ta.picea arbor,malua domeſtica,papau
poma.fungus.platanus,polygonus.ſid
tis,cucumis manducabilis, maris iunc
tribolus,pſylij ſemen,plumbum.

Quæ tenuium partium

Abrotanum,agnus,ſcandix,populi
res,acalyphes urticæ fructus,& folia an
mũ,aſari radix,bryoniæ radix, anthem
ariſtolochia,agni ligua herba,arida aſp

eli radix,balſamum,bati radix,glycyrizę
dix,oleum uetus cicinum;elaphoboſcũ,
uphorbium,fermentum.iteæ ſuccus,cala-
nus odoratus.caſia.millium. cedrinum o
eum,cocymela.gummi.maſtiche. melan-
nium,ideſt git.ſuccus cyrenaicus,opobal-
amum.ruta.piſtacij ſructus,propolis,tere-
binthina,oleum roſaceum, ſampſuchum,
ſelis,cucumeris ſemen,ficus aridi medio-
riter iunci flos,cinis,calx,ſalis flos,hyſſo-
um,nitrum,arſenicum, ſeu auripigmen-
um uſtum,ſulphur,cathmia.pumex uſtus
ſiæ petræ flos.melanteria.myſi æris, chry
ocolla.ſandix fucus. adeps leonina.& par
i. & hyęnę.multum caſtorium. ſepyæ cru
a uſta.lanæ capitis.

Quæ craſſarum partium.

Agni linguę radix,balauſtium.gigarta,
ingiber.cæpe.cucumis.ſquammę omnes
ori alumen.

Quæ roborant.

Caſia cicis.i.galla omphacitis.ſtœchas,
almæ fructus,abſinthium,maſtiche.

Concoctilia.

Amomum.uua paſſa domeſtica. cæra.
adanum,glutẽ,crocus.thus.pix. maſtiche
ęgyptia.oleum roſaceum.myrrhinum.ſty
ax,galbane.chondrus. porcina adeps.&

uitulina.butyrum.hyſſopum.

Euocat et educit la-dannum lini ſemen Celſ.lib.5. cap.12.

Quæ educunt concoquendo.

Aqua temperata hauſta.hydrelæum t
peratum.frumentacea farina. panis hali
rius. adeps porcinus,& uitulinus. butyr
ros marinus,pix.rheſina.

Mollíunt papaue-ris lachry ma.bedel liũ.Celſ. lib.5.ca.15

Quæ molliunt, nec multum calefaciũt
necꝙ arefaciunt multum,hæc fere.

Caprina adeps,& gallinę,& ſuis.& ta
ri.& hirci.Medula cerui.& uituli,ammo
acũ.ſuffimẽ.ſtyrax.galbane.Bdelliũ, ole
cucumerinũ,oleũ cicinũ, oleũ dulciſſim
altheæradix.cucumeris agreſtis radix.m
uæ agreſtis folia.maſtiche chia.& ęgypti
terebinthina rheſina opponax.ſitus a ſta
is.patꝰ a palæſtra.butyrum.hyſſopum.

Quæ exaſperant.

Semperuiuum,portulaca,pſyllium.le
in cœnoſis locis.ſtrychnus.

Quæ obdurant.

Obdurantur autem membra aut arid
tate,aut multitudine,aut cõcretione.Si ig
tur ariditate dureſcit humectare prorſus c
uenit.Sin multitudine euacuãda eſt copi
Si uero concretione.mediocriter calefaci
tibus diſſoluenda concretio.ſiquidem cõ
cretio de frigiditate oritur . at ualde calef
cientia magis concreſcere faciunt . Paſm
regale a Perſis factum.piperis,adarces. ſt

phidis agrias,pyrethri,nitri alexandrini æ-
que portiones,poſtremo apponendo gen
tianæ & ariſtolochiæ longæ, centaurij par
ui cucumeris.agreſtis radicis.aphronitri al
bi,alohes, ammoniaci æquas partes, totũ
quidẽ corpus hoc incruſtarunt, atq; inſpar
ſerunt ſemine in lauacro,manu uero lang-
uentem irrigarunt ſalſugine ex ſpongia al
ba a ſale armoniaco facta.

Quæ abſtergent.

Caprinum ſtercus uſtum,& non uſtum
& cruſtæ omnes,quæ cruſtaceas pelles ha
bent,echini terreſtris, & marini cinis, ſerũ
lactis,bryoniæ radix,amygdala deuorata,
& ipſa arbor, anagalides ambæ, agni lin-
guę folia, & præſertim arida, ariſtolochia
aron,teutlum.bulbus impactus.lampſane
inſparſa, mæũ,propolis mediocriter, aſpa
ragus,myacanthinus,ſtaphis,aſphodeli ra
dix,atraphoxyus fructus, abſinthij ſuccus
elleborus uterque, helexine uel perdicias
ſalicis fructus,calami phragmiti radix me-
diocriter ſoluta,fabæ caro, impetigo quæ
in petris,leucoij partes omnes, platani cor
tex radicis,marrubium . ulmi folia & cor-
tex & radix,ptiſane. terebinthina plusquã
maſtiche ſagapenum mediocriter,teutlum
rhu,alcioma omnia,cucumeris, peponis

partes omnes,cucumeris agreſtis radix, t
thymallus,chamępitis,terra chia & ſami
mediocriter,cornu cerui & capreæ,& qu
cunq; cōperiris nitroſa & amara, hæc pu
gare poſſunt meatus omnes,quæcunq; au
tem ſunt partium tenuiū dulcia, ſine mo
ſu hulcera abſtergent,ſitum,& omnem pe
lem,ſicut fabæ eruum , lupini,ordea, & ſi
milia.quę autem aperitiua ſunt calida no
admodum,et craſſarum partium plurimi
enim calefacientia urunt,& eſcharam agū
nam quæ mediocriter calefaciunt, & citr
moleſtiam neutiq̄ arefacientia,rarefaciun
orobi farina.narciſſi bulbus, tragacanthi
mediocriter,ouorum albumen.

Quæ ſtomachica & aperientia,

Anemone omnes cępa,allium, tauri fel
quod ſubſidet in erino,& amaracino.

Quæ rarefaciunt pellem.

Chamæmelum,althea,cucumeris agre
ſtis radix,coſtus,ros marinus,thus,nitrum
abrotanum,oleum uetus.

Quæ ſomnum cient.

Aqua frigida, ſemperuiuum portulaca
ſtrobelus uiridis,pſyllium.lensquæ in cœ
noſis,mandragoræ poma,lactuca,& pro
ſus quęcunq; refrigerant non arefacientia

Quæ tabida.

Somno uero aptū eſt papa-uer,lactu-ca maxie-q; æſtiua Celſ. lib. 2.cap.31.

Arſenicum ſeu auripigmentum, ſanda-racha, chryſocolla, cantharis, pityocampe, cedria, elleborus magnus.

Quæ uetant ſtertere.

Elaterium, cucumeris agreſtis radix ochra, mandragora, aſiæ petræ flos, teſtæ oſtrinæ, echini utriq; uſti cum corporibus, æmatitis lapis aridus diſſolutus, ut puluis fiat, faba, ſquamma eris chryſocolla.

Quæ cicatricem adducunt, quę acerbeſcunt & areſaciunt,

Alumen. cicis, omphacitis, æs uſtum pręcipue ſi ablutum, mali granati. cortex aridus. ſcorea plūbi, lithargyrus, elcyſma. ramentum argenti. plumbum exuſtum. cunctæ teſtæ pellis cruſtaceorum, uitrum. pumex præcipue uſtus & uino extinctus. ceruſſa, pompholyx, cinis ablutus. chryſocolla. ſtimmi uſtum, diphryges, ſarcocolla. cūcta quæ iam dicta. ſi hulceribus inculces, in cicatricem properabūt cum morſu, idē præſtat chalcanton exuſtum, cahtmia, æris ſquamma & ferri, rubigo extincta uſta & lota.

Glutināt uulnus myrrha, thus. gummi Celſ. lib. 5 cap. 2

Quæ hulcerant cutem.

Cynoſbati folia, teutli radix. allium. glicho, hyſſopus, origanum, ſepiæ teſta. aſphodeli radix, lini ſæmen, & quę acuta, & ſalſa.

& amara.

Quæ exurunt.

Adurūt auripigmentū, atramentū ſutoriū. Celſ. lib. 5 cap. 8.

Cantharis, diphryges, fex aceti exuſt allium. cinis præcipue cucumeris, anem ne, quæ rubrum habet florem, nitrum t ſtum. æs exuſtum, ſtyrax. alumen. cerycu teſtæ exuſtæ. capita mœnidum, arſenicu ſtaphis agria, coccus gnidius, pyrethrum ſinapi. calx non extincta. ſin ſecus obduc eſcharam.

Quæ hulceroſa.

Anagalides ambę, dictamnū, cicer. an monę omnes, thalia. cyclamin9. narciſci dix, propolix ualide, fermētum, omne ſte cus. ſagapenū. ſuccus & cyrenaicus et m dicus, ſilphij ſuccus & radix, ſparti fruct et ramorum ſuccus generoſe. terebinthin magis q̄ cęterę rheſinę, ſulfur. ſtercus bub lum præſertim comedentium eruum. c ſtus attritus cum oleo, ualide autē attrah uiſcum. calaminthe impacta.

Quæcunq; uim habent diſtrahendi.

Abrotanum, agaricum, adiantum, au na, acalephes fructus & folia. ſatis actis a themis, aniſi ſemen, ariſtolochiæ radix, a phodeli radix, pręcipue uſta, atraphax. b bus. brathy, bryon, quod ſplanchnō & h pon uocatur, daucus, althea. oleum dulc

eum uetus, oleum rhaphaninũ & cicinũ
apſia. Calami phragmiti cortex exuſtus
is diſtrahit. braſſicæ folia, & lilii. ladanũ.
ozoſtes. malua agreſtis, mel, perſici po-
i folia & rami. rhododaphne. groſſi fic⁹.
reſtis ficus. caprificus. opobalſamũ, ſuc-
s cyrenaicus plurimum. paliuri folia &
dix. ruta. pix. marubium. terebinthinæ.
eum roſaceum mediocriter. ſitus, qui à
tuis craſſus. ſãpſuchus. cucumeris agre-
radix. zingiber, ficuum aridiorum qui
atiores ſunt montani, teutlum citra cale-
tionem, ualidius albũ. galbane. ſal ma-
uſtus. ſalis flos. nitrum. omnia alcyonia
nia terra. hyoſcyamus, caſeus mollis, o-
galactinus medioctiter butyrum, coagu
n omne. ſtercus omne multum, hyſſo-
m mediocriter, carnes uiperarũ ualide.
eps magis autem leonum. oſſa uſta, ui-
rarum ambarum cinis.

Quæ acerbeſcunt planeq; ſunt
ſtyptica.

Agrielæa. agreſtis oliua. piri ſilueſtris
ps. iũcus. apium, ſemperuiuum. cytiſus.
he. agaliphe ſeu cnide. gigarta. pira. cro
. althea terebinthus. glãs. hyoſcyamus
dera, nymphea, palmę. oui albumen to-
m. palliurus. hippuris. ſanguis cõcretus.

cyperus œnathe.braſſica bis cocta, coa
lum leporis, ſpongia uſta rhamus, mu
quocꝫ alia acerbeſcentia,hoc eſt uim ſty
cam habentia,quę multis cognita.

Quę ſemen gignunt quę in ci-
bis adhibentur.

Cuncta cibaria,quæ magis nutriun
quę ſufflant, & ſpiritoſa & calida. bull
gitur.nuclei pinei.& cicer.& fabæ,& fic
multum ſemen gignunt ſatyrij.erucæ.c
ſorbilia.ſcinus.teſticuli gallorum, & id
nus alia,nutrimēta pariter,& medicam
lygis ſemen.ormignum.

Quę arcent ſemen.

Quęcunqꝫ ad refrigerandū idonea
lia,& medicabilia denſa & congelanti
hibent ſemen,ut lactucæ cucurbitæ. b
atraphax.colocyntha,mora. melopep
quę arefaciunt,non ſinunt ſemen aduei
c et uim habeant calefaciendi,ſicut ruta
ſi non ſint calida, multo magis arefaci
nec permittunt gigni ſemen, uelut ny
pheę radix.

De poteſtate nutrimentorum.

Siquid eſt curandum, quod prætem
ſanitatem, curanda inprimis nutrime
rum,ciborumqꝫ poteſtas.Quęcunqꝫ ig
tenuantis poteſtatis ſint, & alia ex or

ıemorabimus,quæ opilant anguſtos mē
tus, & abſtergēt apoſitas glutinoſa ſecāt,
crasſa colligunt,olim ueſcentibus illis ſe
oſas & bilioſas gignūt ſuperfluitates,& ſi
uis impenſius utatur, melancholicū ſan-
uinem conſtituūt,a perpetuo igitur eorū
ſu abſtinendum. præſertim temperamē-
biliosis.Congruunt autem ſolis pituitā,
crudum humorem, & tenacem,& craſ-
im cogentibus.atq; colligētibus.craſſeſcē
s autem poteſtatis nutrimenta ſatis ſunt,
in uentre& iecore commode cōquoquā
ır,boni humoris ſuccū generant.ſplenem
iecur opilant,quæ nimia.horum quędā
ınt craſſi dūtaxat humoris, ut lentes.quæ
ā glutinoſi ut malua.aliqui b9 utrūq; eue
it ut et craſſi et glutinoſi ſint humoris,quē
dmodum carnes cruſtaceam pellem ha-
entium.tutior ergo uictus eſt tenuans ad
btinendā ſanitatem,q̄ craſſitudinē addu-
ens. cibus parum nutriens firmitudinem
on facit membrorum, neq; corporis ro-
ur. expedit etiam aliquando mediocriter
ıultum nutrientia adhibere cum imbecil-
tatem uolumus deuitare. ſine periculo
ictus aſſumetur craſſeſcēs ab his, qui cor-
us exercent, quomodo autem utendum
xercitiis ſuo loco dicetur,cuncti a quibus

G

ante cibum exerceri corpus non poteſt,
giant, deuitentq́; nutrimenta craſſos ſucc
facientia, maximum ſiquidem malum
ad ſanitatem cuſtodiendam perpetuũ e
um, quemadmodũ temperatus motus
num ingens, atque media inter tenuan
& craſſeſcentia edulia, omnium pręſtan
ſima ſunt nutrimẽtorum temperatum ſ
guinem gignẽtium, ad ſtatum firmum
tinẽdum, tale igitur noſtris eſt corporib
alimentum, ſicut pernicioſum, quod cra
ſucci, quod uitandum ſemper perpetuu
nutrimentorumq́; cuſtodienda uarieta
præſertim cũ eſt ex contrarijs poteſtatib
neq́; enim commode aliter aſſumpta c
quoquuntur.

Quę ſint tenuantia nutrimenta.

Allium. cæpa. cardama, porrum, ſina
piper, myrrha. pyrethrum, origanum, c
minthe, hyſſopum, ſiſymbrium, glicho
thymbra uiridis aſſumpta. Nam areſa
iam medicamem eſt, ſnnt alia cũ his. eru
ſia. apium. petroſelinum. ocimum, rhap
nis, braſſica. teutla. feniculus, corianum.
ta, anethum. libyſticum, cuminum, cap
ris, & terebinthi fructus, caroi ſemen. ar
dauci, et omnium bene olentium, acuto
q́; & manifeſte calidiorum, at inter uald

nuantiũ eſt rutę ſemen, & cannabis, ut ſint medicaminis cauſa adhibita, uerũ ſeminũ terrę ad tenuandum uictum tuta ſunt fere ſola ordea, ſecundo loco ex frumẽtis panes furnacei & clibaniti, alia non ſunt attentan da niſi ex piſo aut lente guſtarit quiſpiam cupide, a longo abſtinendum uſu eſcarum quę in rationem tenuantis ueniant. ueſcen dum piſcibus ſaxatilibus, & paruis monta nis auibus. in uniuerſum hoc tenẽdum eſt, exercitata in exercitatis ſemper eſſe melio ra, & quę aridioribus, q̃ꝫ quę humidioribꝰ ueſcantur cibis. & quę tenuẽ & purum re ſpirent aerem. & inter piſces, qui mollem ſi mul & tenuem habeãt carnem, ab eis uero prorſus abſtinendum multo uſu, qui durã & tenacem habeãt. Cognita autem ſit tibi omnis animalis caro, tenuis ne ſit & mollis quibus erit utrũqꝫ his expleri poteris, qui bus autem alterum dumtaxat. quãdoqꝫ ue ſci licebit, ſaturitatis eſt obſeruanda, ſi quis ſe exerceat. nõ prohibeo. ueſcatur gallis & columbis & turturibus, pręcipue uitam in agro agentibus, & montanis locis, nec in promptu. ſed uaria eſca, & poſt cędem ex pectanda dies ſaltem una alteraue. atqꝫ ita licebit ueſci non turture modo, uerum etiã perdice & cunctis duram habẽtibus carnẽ,

ac ſalſi quidem piſcis, commodiſſime qu
dam tenuant, & ſecant. ſale craſſos ac te
ces ſuccos. ſunt autem inter hos deligend
qui molles ſint carne, cetoſi autem obſer
di. cum aceto et oxymelle parata ſatius f
rit exhibere plurima edulia. & prius qu
poſſis ſalire. fructib9 uero ſuccoſis ne off
datur cauendum, deijcientibus aluum.
muntur autē deteriora, quæ tardos habe
meatus. pręcipue ſi dura fuerint, ſed his
eſt ueſcendum, niſi commode ſubuenia
cuiusmodi ſunt pira & poma & uuaru
non pauca genera, mollibus namq; ma
ueſcendum, quę autem uęhemēter auſt
ſunt & acria. improba ad talem uictum
ſpuenda ſunt, commodiſſima omniū ſu
aridi ficus & nuces (ſi ueſcentis ferat tem
ramētum) & piſtacia & amygdala, quę ſ
amareſcunt. oleas neq; probauerim, n
culpauerim, dulcibus edulijs & potib
non uſq; quaq; utendum, mel ſolum te
ſuccum gignit, uina uero quę tenuia &
ba, ſecant craſſos humores, purgantq;
urinas, utiliſſimum autem ad tenuant
uictum maxime eſt oxymel.

Quæ craſſum ſuccum generent.

Panes ex ſiligine male ſtructi, potio
ex muſto. & ſpiſſæ eiuſmodi ſubſtātiæ, c

edicabilia nominãtur,paniſq; omnis fru
ētaceus abſq; fermēto cõparatur,& ex ea
aſſa turundæ placentæ confectę. Eſt autē
igo & halica multum craſſi ſucci. Amy-
m autem mediocriter,lixulæ quoq; glo-
ulig; , & quicquid ex farina pinſita ſuba-
cq; fit eo mõ craſſi ſucci. artocreę & ſcri-
itæ idē præſtant & lobi. Leguminũ fere
ncta genera,lens,faba,cicer,eruũ,cicercu
,faſelli,necnon teuthides,ſepiæ,polypo-
s.Cetoſi quoq; piſces,ex quib9 ſũt thyn
,mediocritate quadã temperati ſunt pela
ides,hoc eſt iuuenes thynni, multũ craſſi
imoris oſtrea,& cerices,purpuræ, lopa-
s,ctenæ,mutili,encechlyes,conchæ,coch
e,& prorſus omnes tales cruſtaceam pel
n habētes coctæ,carnes ceruinæ,caprinę
ibulæ,iecur ſuis,renes,teſticuli mediocri
,lac coctũ.caſei omnes,plus bubuli, no-
et oxygalactini,hoc eſt acidi lactis et oxy
la,& quod protogala uocatur,et ouorũ
iæ fricta et obduruerunt cocta,magis au
n toſta,adhuc magis dactali , caſtaneæ,
ilbi,rapæ,napi,& bulboſa huiuſmodi o-
nia,fungi,coni ſtrobeli appellati,nec pin
nuclei modo,ſed quicquid eſt tale. ficus
m non bene maturuere,citrij caro.cucu
eres, poma necdũ bene matura. in uini

Craſſiorē autē pitu-itam faci-unt alica, oryza Celſ.lib.2 cap.22.

Defrutū dicitur q̊ magis in coctū eſt. Celſ. lib. 2 cap. 17 Vino cō gnata res ſapa eſt, muſto de cocto, do nec tertia pars ſu- perſit, Plí. lib. 24. cap. 2.

genere, quod dulce, & paulo turbidius, ſa guinē gignit craſſum, magisq́ adhuc̄ ei coctio, hoc eſt paſſum, aut defrutum, aut pa, nouum quoq́ uinum. craſſum quo & atrum uæhementer inquam nigru uinum.

Quæ media ſunt inter tenuātia
& craſſeſcentia.

Optime extructi panes, et carnes galli rum, & caporum, & phaſidum ſeu phaſ norum, & perdicum & columborum, a genum et paſſerum. et omnium auicula quæ uſum bonum habeant. ut turdoru merularum, nam & medicaminis cauſa quæ aſſumuntur aues. ut columbi. et pa res ad acuendam aciem oculorū obtuſa Saxatilium quoq́ piſcium eſca. littora & pelagiorum. hoc eſt quæ in alto capi tur mari. gobiorum. & murenarum. & gloſſorum. et prorſus omnium taliū u piſcium, qui tenacitatem ullam, neq́ gra moleſtumq́ odorem habeant. dum ed tur. ficus. & pepones. & agreſtium hole quę ſingula ſuas habent ſpecies. quę lon ſit memorare, & ſupra fecimus mentio ut aſparagus, lupuli. intubi ſeu cichor chamædaphne. bryzonia uinum rutil ſubflauum dulceſcens non dulcacidu

apidum,aliquantum etiam mouens gu-
um ad eſcam capiēdam,& prorſus quod
ediocriter pingue,ſucculētumq́, & qua
pulpoſum.id pręſtat ad tenuandū & craſ
m reddendū corpus.

Quæ tenacem ſuccum gignant.

Caſei,qui graues et dēſi,et in ſua profun
itate nedum cute ſuprema flaui, tenaces,
qui leues,& rari & albi introrſus,minus
nacis ſucci gignunt,ſunt etiā ſiligo,& ha
a non nihil tenaces,tenōtes quoq́ & ner
oſaloca.& partes circa labia,& linguam,
ro quoq́ ſuilla. & agnina caro,ſeſami ſe-
en,& dactili,q pingueſcūt craſſitudine.

Quæ crudos humores gignant.

Dactili uirides ueſcentes crudis imbuūt μαλαχία mollities,
umoribus,radix napi,rapæq́ & caro cru
aceam pellem habentium,eiecto ſalſo ſuc
o multiplici coctione,& quæ malacia no
iinantur,ut polypodes,ſepyæ,& id genus
ia,& cetoſa in mari.ideo q hæc prius ſa-
unt,in uſum addunt meliorē,ſunt aūt hu-
iſmodi interiora,& uētres,& uuluæ qua-
rupedum , q̄q̄ tantopere probarunt por-
orum uuluas, illi priſci ut Horatius dixe- Horatius
it.Nil dulcius turdo, uulua nil melius am
la,& Martialis.Site forte magis capiat de Martialis
irgine porca. Me materna graui de ſue

uulua capit,ita etiam oxygala, uuæ qu
in uentre retentæ.

Quę frigidos humores generant.

Cucumerum eſca frigidum cōgerit;
geratq; ſuccum. Præterea etiam alui, &
teſtina quadrupedū uiſceraq;, & inteſti
omētum, & omnino omaſum minuta
conciſa, et oxygala, necnō poma, necd
matura.

Quę melancholicū humorē generāt

Carnes bubulę, caprinę, multoq; ma
taurorum, et hircorum, adhuc magis p
dum, et leporum, et ceruorum, ſunt qui
dant aprorum, carnes ſalſę quadruped
animalium, marinorum uero piſciū, th
norum, et balenarum, et prorſus cetoſ
mnia, cochlię, braſſicę, arborum ſurculi
lore et oxalme, quod aceti ſale nouante
cere poſſumus, componendo, ut iunci,
binthi. & cinarę caro. eſt autem cardui ſ
cies, lens quoq; melancholicum eduliū
Prętereà etiā furfuracei panes. & ex imp
bis quibuſuis ſeminibꝰ cōfecti, ueteres c
q; caſei, uina quoq; craſſa & atra mult

Quęcunq; bilioſos gignunt ſuccos.

Siliquę, cinarę ſuccus amarę bilis eſt
tius ergo fuerit pręcoquendo mandere
ces omnes ſucci, ut uno uerbo comple

ılcia omnia flauę bili ſuggerũt materiã,
uina dulcia,ideo etiã Horatius. Dulcia
quit ſe in bilem uertent.

Quę redundantia.

Anſeres,palumbes,pręter alas,piſces cœ
ɔſi.uiſcera omnia.dorſi medulla,cerebrũ
ıes,quę in paludibus ſtagniſq; cicer, fabę
irides,faba ęgyptia,porculi pręſertim ne-
endes,ita enim dicuntur, quod necdum
endere fabam dentibus queant, pecudũ
ıro,& omnium prorſus animaliũ infanti
m.& in ſegni ocio degentium.piſciũ quo
; fluuiatilium pars maxima, & in ſtagnis
egentium, inq; luto cœnoq; uiuentiũ im-
roba omnino eſca.& ſupfluos gignit hu
ıores. qui corpus alere non poſſunt. ſed
otius corrumpunt.& olim adducũt ęgri-
ıdines,cum plures fuerint cõtracti,aut cœ
uis aliqua corpus agitarit. necnon idem
fficiunt cetoſa maris omnia.

Porculi nefrendes

Quę non ſuperflua.

Colla animaliũ,alę pterygium, & ſpinę
ars ima uolucrum,agreſtium quoq; caro
nimaliũ.& in aridis locis degentium.

Quę multum nutriunt.

Cunctorum eduliorum maxime nutriẽ
a ſunt boum cerebrum,teſticuli,dorſi me
ulla,& inde reliquę,anſerum alę cũ pecto

ribus. ita & anatū, adhuc magis gallina
caporumq;, & alui omniū uolucrū, coc
liæ præſertim ter coctę, cruſtaceam pelle
habentium quæ durę carnis ſunt, ut pur
rę, cerices et ſimilia, aſtaci, paguri. cEcri. ca
bi. carabides, et huiuſmodi alia. et quę m
lia uocitantur. ut polypodes. ſepię, teutid
& ſimilia. & ſelachiarum, at narcarum,
turturum in numero piſciū mediocrit
rhinæ hoc eſt limæ, & magis triglæ, gob
minus. lac craſſius magis. at humidius m
nus. In genere panis ſiliginaceus, maxim
præbet alimentum inde triticeus, frume
tum coctū, ſiligo, halica, fabę habitu car
inducunt. nō aſtringunt, ac denſant, & m
iorem firmitudinem reddunt, ſed potius
xant. ac diducunt cicer magis nutrit. do
chi quos etiam lobos uocant, ſunt autē
mina, quibus præcipue frigidiſſima hab
tantes ſub ſeptentrionem loca uefcunt
magis alunt q̄ piſum, uel ſaltē æque, caſ
neæ, dulces dactyli, uuę paſſę dulces & p
gues, rapæ, et napi, bulbi maximi nutri
ti magisq; bis cocti, mel deſpumatum i
neum admiſſu & nutritu. Vinū omne
trit particeps craſſitudinis, rubrū igitur
craſſum & acerbeſcēs his minus nutrit
bum ſimulq; craſſum & auſterū, omni

tem minus album & tenue, cuncta quo-
ue craſſi humoris, ſi bene concoquantur,
lde nutriunt.

Quæ parum nutriunt.

Carnes hæ animalium uulua. uenter, in
ſtina, caudæ, aures, adeps, axungia, ſumẽ,
ngue, aruina, genus omne auium ſi com
aretur cum genere pedibus itantium, ex-
ui eſt nutrimenti, ſeneſcentium quoque
ro, minus nutrit quam adoleſcentium.
ſcium nutrimentum ſanguinis eſt tenu-
generans. Cruſtaceam uero pellem ha
ntium mollia carne, et qualia ſunt oſtrea
inus nutriunt, utcũq; inflẽt. panes quoq;
rdeacei, ex ordeo farinæ, panes furfuracei
uos priſci latini cibarios panes dixere, ſor
diq; oẽs & exhauſti, maſſa ex farina orde
ea, milium, magis panicnm, oriza, fabæ
irides, papaueris ſemen. ſycamina, mora-
ue, amygdala, piſtacia, cocymala. perſica.
meniaca præcocia. oleæ præcipue drype
s. leptocarya. magisq; iuglandes q̃ auela-
æ, corna. pruna, capparis magisq; ſalſa
raſſicæ. teutla, rhaphanus. ſinapi. et aſpa-
agi omnes. ſtaphylinus ſeu carota. daucus
epæ. allia. porra cruda quidẽ pui nutrimẽ
. cocta uero bis uel ter minimũ, mala gra-
ata. pira. colocyntha. uuę paſſę auſterę &

ſuaues media ſunt inter parum nutrient
faſelli,ochri. cicercula,,ficusnon ut alij fi
πλαδαρά ctus exiguo modo nutriunt.laxant, eleu
flaccida. carnem.& tumeſaciunt. uuę autem min
ficubus nutriunt.laxa & gracili et lubri
quamqꝫ pladaram uocant gręci.carne..

Quę boni ſucci.

Pręſtantium ſuccorũ optimũ eſt lac p
Boni ſucci ſunt,triticũ,ſiligo caſeꝰ mollis,Celſ. lib.2 cap.19.
pemodũ omniũ,quæ proferuntur. Op
mũ aũt bene habentium animaliũ cũ m
getur potandum ſtatim calidum.oua r
tia nuper edita & ſorbilia.gallinarũ et p
ſianorum,aues et piſces, quos memora
mus boni ſucci.non in ſtagnis,paludib
& fluuijs lutoſis.et turbidis capti locis.
le autem ex odore & guſtu datur intelli
nam & tetri odoris & inſuaues ſunt.& f
ceſcentes.q in aqua degunt improba. C
nes nãqꝫ animalium quadrupedum cũ
ne cõcoquũtur.ſanguinẽ generãt optin
præſertim quæ boni ſucci ſunt.ut porci
genus eſt.& partes circa os oẽs. alia qu
ut aues in quibus alæ,imam partẽ ſpec
tia.ut inteſtina,uulua,et caudę minus b
ſucci,cor non improbandi eſt ſucci, pe
porcorum meliores ſunt roſtro et auri
quinimo ſoli pedes porcorũ tertianis c
gruunt febribus,extingunt enim flauã

greſtium animaliũ carnes melioris ſunt
cci quam domeſticorum, panis purus bene
ſtructus frumentaceus boni ſucci eſt hali
quoque,ptiſſana bene parata,fabæ, caſta-
æ ſunt nõ improbati humoris, ficus ma
ri,& uua matura.cum appenſa . aliquan
lum quieuerit.nõ improbatur.ficus ari-
redditi,egeſtique ſtatim nõ mali humoris
ſi diutius in uẽtre fuerint, mali humoris
adunt,pediculosque gignunt. Cum nuci
ıs autem manſi præſtans edulium come
ntibus ſunt.qui tamen ficubus ſeu recen
ous,ſeu aridis continue ueſcetur,detrimẽ
m ſentiet non mediocre, eousque amatrix
rietatis eſt natura. Lactuca inter holera
nguinem generat probum,ut intybæ,ci-
oriæ ue.ut tamẽ noris lactucam uiſum
betare. quare ſalubriter ea ueſci potueris
feniculũ comitẽ adhibeas, uina bene olẽ
,boni ſũt ſucci,ut dulcia,defecataque pror
s.

Quæ mali ſucci.

A cunctis mali ſucci abſtinendũ eſſe cen
o edulijs,tametſi facile concoquantur.
atet enim plerũque diu improbus mendo
sque ex ipſis cõcretus in uenis humor,qui
ıandocũque exiguam modo ad putreſcen
ım conceperit occaſionem, uitioſę cõſue
dinis febres educit. Eſt autem humoris
ıprobiſſimi pecorum caro,et caprarũ,at

Mali uero ſucci ſunt miliũ,pa-nicũ,oĩs caro ſalſa Celſ.lib.2 cap.20.

hircorum longe peſſimi. inde arietum,
uecum per hyemê bona. taurorum m
In his omnibus caſtratorũ melior. uet
omnes carnes malę. malorum peſſimæ
porum caro craſſiorem quidem gen
ſanguinem, ſed nõ malum ſuccum gig
uel ſaltem meliorem q̃ bouis quã pecu
mali ſucci Ceruorum renes & fœm
rum teſticuli mali humoris ſunt niſi
lorum. Cerebella niſi gallorum, & eiu
neris, ut phaſianorum mala. oua gign
tia mala. caſei molles. tilis. lens. brom
cicer, & genus omne leguminum non
ni ſucci, ciceris tantum ruffi ſuccus p
batus. ſiligo, quæ a ſimilagine diſtat. n
et ſiligo pro ſimilagine quandoq; pon
deterior tritico, quanto tiphis bromo
nicum, milium, & quæ ſunt ita non b
ſucci. dracones, ſcorpij, trachuri, triglæ
phi, glauci. gãgæ, & quęcunq; in mari
cetoſa animalia, mali ſucci oĩa, Gener
ctuum. quæ in pomi nomen ueniunt, r
fere ſucci. omnia poma, quę bene non
turuerunt. pira quoq;, perſica ſemper.
la granata nõ matura, meſpila, corna m
pruna niſi bene maturuerint, ut diu
morentur in aluo, ceraſa, & terebinth
ctus, cinara magisq; cum dura fuerint

imeres. pepones, colocyntha his melior,
d ipſa quocꝫ in uentre corrupta ſatis ma
gignit ſuccũ, ficus minus aliis hornis fru
ibus mali ſucci eſt. et aridi ficus in his, qui
nt redũdãtes, ſanguinẽ nõ admodũ gene
nt bonũ. ideo horũ uſum ſequit̃ pedicu-
rum uis magna, at holus nullũ fere abſo
te bonum gignit humorẽ. In medio aũt
oni & mali humoris lactuca. intyba. et
alua, et blitũ. antraphax. In radicibus ho
rũ et ſtirpiũ mali ſunt humoris, quæ acu-
, ſicut cępę, & porrũ, & alliũ, & rhaphani
i. & dauci, ſuccus malus. Mediæ inter bo
os maloſcꝫ humores ſunt raparum, & na
orum & quæ dicitur cari, ocimũ peſſimi
cci. cruda braſſica. bulbi nõ bene cocti, a
eſtia holera, uina craſſa. & male olentia,
inſuauia, et auſtera, mali ſucci.

Quæ facile concoquuntur.

Panis qui bene concinnatus. piſcium ſa
ıtiles omnes. gobius narce. quæ torpedo
citur. turtur comparata generi uolucrũ,
uium caro, comparata generi terreſtrium
elius concoquitur præcipue perdicis,
pi. attagenis, phaſianorum, pulli co-
mbini bene cocti plus alæ cæteris mem-
ris. anſerum & anatum difficiles conco-
u. omnium deterrima caro ſeneſcentiũ,

earum quę ſero lactis paſcantur melior
coctu, & anſerum iecur, caporum & ga
narum præſertim, quæ pullaſtræ, caro f
lis. porcorum quoq; caro facilis conco
pubeſcentium & exercitatorum anima
facilior q̃ aliorum caro concoctu eſt, u
lorum ergo facilius q̃ boum, ita alic
cerui melius capris, & omnino pubeſc
tium melius cõcoquitur caro, quæq; in
dis q̃ quæ in humidis degit locis. Iugl
melius q̃ auelana concoquitur. Oua ſo
lia facillime concoquũtur, lactucæ inty
malua, colocyntha facile cõcoquuntur
non corrumpuntur, leuia uina melius
ſteris concoquuntur.

Quæ difficulter concoquantur.

Caprina caro, bubula, ceruina peſſi
hircorum concoctu. inde arietum, et ta
rũ, ueteraq; animalia, ſenes ſues neruo
firmiorem & aridam, et perinde difficu
concoquibilis, interiora, uulua, cor, he
aures, cauda, renes, cerebrũ, dorſi medu
& iam ætate integrorũ animaliũ teſti
anſeres, & anates, querquedulæq;, & p
bes, & cygni, & grues, & reliquæ aues
aſperioris ſunt carnis. necnõ ueteris, u
turis, & anatis, difficiliores adhuc cõco
quæ denſiſſimæ pulpę, ut pauõis, & o

tres omnes uolucrum difficiles cõcoctu
duriciam ipſorum, improbe quidã lau-
nt ſtruthocameli. & mergi. cochliæ diffi-
lter concoquuntur, oxygala, caſeus anti-
ıus, at nouus; præſertim oxygalactinus
elior, purpurarum, cericum, & aliorum
uſtaceam pellem habẽtium, duræ carnis
fficultas eſt incõcoctione aſtaci, carabes,
ncri, paguri. carides, & quę mollis pellis
cuntur. bati, liobati, limæ, dracones, coc-
ges, ſcorpij, trachuri, oua toſta. caſei toſti,
rinæ, & quicquid pinſitum ſine fermẽto
quitur. tiphi. bromus, fabæ, dolichi. faſel
cicercula, cicer, oryza, panicum, milium,
ns ſeſamum, caſtanea, glans, poma. pira
eq̃ maturuerit. fic9 necdũ maturę, ut groſ
, uuæ acidæ, & auſteræ, dactili, ſiliquæ
cimũ, rapa, napus cruda ſi mandãtur, bul
i crudi, & quicqd bulboſum fuerit, ut ca-
ta, daucus, carõ. omniaq; holerũ radices
holera ipſa pręter lactucã, & cichoriũ, ui
um craſſum, et muſtũ difficulter cõcoqui
ır. Quæ bona ſtomacho et obfirmãt.

Dactili auſteri, poma cydonia, oleæ quę
ſalore, cõmodiores, quę cũ aceto cõpoſi
e, uuę paſſę auſterę, iuglãs magis q̃ auela
a, multoq; magis cũ ficubus aridis, gingi
iũ propinquũ ſcandyci admodumq; eſt

Stomacho autẽ aptiſſima ſunt, quæcunq; auſtera ſunt, Celſ. lib. 2. cap. 25.

aptum ſtomacho manſum & crudũ et c
ctum, longiorem non habet coctionem
cinara, raphanis, rapa, napus, cardamon
aſparagus, & chamædaphnes & oxyac
thi & bryoniæ, bulbi, appetitum etiã ac
capparis ſalſa, citrij pars exterior robo
ſtomachum tanq̃ medicamen ſumptũ,
ſtaciũ nõ ſtomacho modo cõuenit ſed g
turi, et hepati, Auſterũ uinũ roborat os
tris, et maxime aluũ quę calido diſtemp
mẽto afficitur. Quæ mala ſtomach

Alïena uero ſtomacho ſunt, omnia tepida, omnia ſalſa, omnia iurulenta, Celſ. lib. 2 cap. 24

Teutla mala ſtomacho ipſumq; lãcin
cum plura aſſumpta fuerint, ocimum ra
cruda. blitũ, atraphax niſi ſumatur cũ a
to & oleo & garo, tilis ſubuertit & ſeſam
lac frigidum habentes uentrem exacuit.
lidũ uellicat, iure igitur pernicioſum fe
correptis, ſi quis cũ melle ſumat, ad uon
tum impellit, pepon nõ bene cõcoctus,
lioſos facere cõſueuit, et melopepõ par
omne cerebrum malũ ſtomacho et nau
gignit, quemadmodũ oſſis medulla, ui
atrum & auſterũ facile exacuit, & ad uo
tum immittit, necnon craſſum et muſtu

Quę non ſufflant.

Piſum, cuminũ. libyſticum, agni ſem
cannabis fructus, fabæ phrygentes, bu
multum cocti. ſecundo loco etiã in oleo

eto manſi,& melle percoctionem depo
a omni ſpuma, ſufflationes abrumpunt
nes ordeacei, medÿ autem ſunt inter nõ
ſflantia & ſufflãtia. faſelli. ochri. cicercula

Quæ ſufflant.

Cicer, lupini, pannicum, millium fabæ. inus autẽ fabis lobi, maſſa ex farina, ſuc- omnes, magis cyrenaicus, ſilphÿ ſuccus radix. Cucumeris diuturna ſufflatio eſt uod innatet facile & emineat, bene autem aturus eſt quaſi nõ lędat, ficus arida, uiri s dactili, ſufflantes ſunt rapa, napus crud⁹ c facile in uentre ſpiritatur. bulbi crudio- s, mel non perfecte coctum, dul cia uina, fflationem tardioris meatus generãt, pa erq; dulcia & auſtera, muſtum, & quod- inq; prorſus nouum uinum.

Inflãt aũt omnia fe- re legumi- na. oĩa pi- guia. om- nia dulcia Celſ. lib. 2 cap. 25.

Quæ abſtergẽt, ſecant, opilatio- nem diſcutiunt.

Ptiſana abſterget, tilis melopepon, uuæ aſſę dulces, fabę, cicer & magis nigrũ, cap s ſatis tenuiũ eſt partiũ & abſterget et pur at & diſcutit opilationẽ, pręcipue ex oxy- elle uel oxęlęo plus alÿs omnibus quib⁹ eſcamur cibis, teutli ſuccus abſterget præ- rtim cum mãducatur cũ ſinapi uel aceto ulbi abſtergendi habent poteſtatem & opilatione dimouendi, ſeroſum quoq;

quicquid eſt lactis tenuat craſſitudinē h
morum,ſicus abſtergent,& perinde mu
harenoſa educūt ex renibus. Ficus arid
nuant & ſecant & renes perpurgāt,ſatis
mygdala abſtergent & tenuāt,purgātq
teriora corporis,et ex thorace,pulmon
reſputationes humidorū magis excoq
biles faciūt. Piſtacia utilia ſunt ad robo
dum iecur et purgandum amouendum
opilationē humorū ne ad ipſum penet
Rhaphanis poteſtatis eſt partiū tenuiū,M
tenuiſſimarū partiū eſt quod apes cōp
re ex calidis & aridis ſtirpib9. Ideo meli
tum ſiue mulſum,ut a noſtris dicitur c
modū eſt ad excreationes abducēdas,c
mel non omnino glutinoſa et craſſa fa
reducit interioraq; corporis ſine mole
purgat,multūq; iuuat partes circa thor
& pulmonē ubi craſſus humor inſeden
Tenue autem uinum et uetus cū acrim
nia idoneum,at aqueum uinum hoc eſt
bum & tenuiſſimum idoneū eſt ad ex p
mone deductionē,roborat nāq; etiam
mores corporis,humectat ſecatq; me
criter, uinū quoq; dulce in acutis mor
cōmodum ad eductionem,ut in perip
monia & pleuritide iam facta cōcoctic

Quæ opilationem admouent.

Lac quod paucum habet ſerum. multũ
utem caſeaceum,non eſt tutum in redun-
antijs,offẽdit nãq; eos quibus natura cal-
uloſa eſt,opilationesq; in hepate adducit,
cus aridę, iecori & ſpleni ardorem indu-
unt,et perinde pernicioſę ut etiam uirides
rorſusq; cuncta dulcia ſplenẽ & iecur of-
ndunt,uitandus ergo creber uſus,ſicut re
um omniũ ne dum prodeſſe uni uelimus
arti aliam oblædamus, & aduertendum
uæ membra indigeant auxilio & eis me-
oratis ſuccurrendum remedijs. Melicra-
m ineptũ eſt tumori,quibus inteſtina ob
urata,& in tumorẽ ſublata ſunt,ardentq;,
ingues dactili opilant,præſertim crudi,cũ
a quoq; quæ ex ſiligine cõparantur,opi-
tionem adducunt,et ſplenes augẽt,& cal-
ulos in renibus generant,ſimiliter triticea
rina,cũ lacte & halica,hæc omnia hepar
pilant, renesq; accommodant gignendis
lculis,uina dulcia opilant,& inteſtina au
ent,& ſufflant in inteſtina uentum.

Quæ tardos habent meatus.

Cuncta quæ ſiligine comparantur tar-
i tranſitus ſunt,fabæ phrygentes, nõ puri
anes,lentes abiecta tunica,cerebrum,dor-
medula,iecur,cor,frumentum coctũ,oua
ſta,lupini,faſelli,piſa,ſeſamum.poma,pi-

Contra aſtringũt, panis ex ſiligine, uel ex ſi-mila, magis ſi ſine fermento eſt, Celſ. lib. 2. cap. 29

raq; necdum matura, ſilique, uinum du
precipue auſteru͂, et atrum ſine dulcedi
& craſſum & nouum, de aqua ſuo loco
cemus.

Quæ facile corrumpuntur.

Perſica, armeniaca, precocia. et cu͂cti h
ni fructus qui ſuapte natura humidi cor
puntur in ue͂tre. cum cito commodeq; u
tre͂ ſubierint, prorſus omnia que mali ſu
humida & pernicioſa. que ſubire facile q
ant ſunt ante cibum ſume͂da, reliquum
namq; ipſa facile & cito educuntur preu
q; aliis ſunt que ſi poſtrema ſumuntur. a
ſecum corrumpunt, & aliqua͂do langor
adducunt pernicioſiſſimos.

Que difficulter corrumpuntur.

Parua chemia. purpure piſces, ceryce
que uis alia cruſtaceam habe͂tia pellem.
ram habent carnem, ea exhibemus cu͂ n
trimentum corrumpitur, a malo hum
in corpore reſidente. coquendo bis aut
in aqua electa. reponendo eadem rurſu
transferendo in alia͂ pura͂ & feruente͂ ac
cum prior ſalſa fuerit, & aſtaci et paguri
cri, & carabi, & carides, & quæcunq; ſ
huiuſmodi, non facile corrumpuntur,
ram habentia quoq; carnem ſunt fere
cruſtaceam pellem habentia.

Que aluum ſubducunt.

Lens braſſica et marina, omnia maxime ruſtaceam pellem habentia, & cochliæ cō oſitam habent ex contrarijs naturam pō ntijs. Ipſum ſiquidem ſolidum cuiuſlibet orpus, tardi meatus eſt. & uentrem quoq; tit, humiditas certe cōtendit ad egerendū qs excoquens lentē uel braſſicā, uel quid s iam dictorum, inde fiat coctio ex oleo garo. & pipere. quę potāda detur cui ue, ſpectabitur diſpeſci potu uenter, mariti orum quoq; echinorum & concharum mniū ius. necnō ueterū gallorū ſubducūt ui deijcere quoq; uult aluū braſſica, ex ca bo in quo poſita cū aqua cocta fuerit ſta n eā auferendo immittat in elęogarū. hāc i bene expedit decoquere. quoad exurat, deijciet in aluū ius ipſum, tilis ſuccus co us cū melle ſumptus. cōmodus eſt ad ſub icēdos oēs ex inteſtinis humores malos, tiguum modo ammiſcere ei mel oportet ſtomachū lācinet quoq; mō, Oliuę ſal ante reliqua eduliaſumptæ deijciūt mā . Lac aūt humidius magis deijcit. craſſi s aūt minus, ſerū lactis uęhemēter deijcit, expedit in ipſum mellis optimi tantū im ittere, quātū poſſis tolerare, ne ſtomachi la fiat ſubuerſio, eadē de cauſa et tātū ſalis uātū guſtu queas ſuſtinere, carnes aīaliū, q

At aluū mouent. panis fermētatus. braſſica. ſi ſubcruda eſt. Celſ. lib. 2 cap. 28.

dici poſſit iuuenum facile uentrem ſup
rant, ita ſelachiorum, ita turturum piſciu
malachia et teutlũ mediocriter, recenter
cretus caſeus cũ melle, atraphax, cucurbi
pepones, melopepones, ficus recẽtes, & a
dę, uuæ dulces pręcipue cũ fuerint humi
ſycamina pruna ſumpta, nux adhuc hu
da ad diſpeſcẽdam aluum idonea. & ari
cocymela prius aſperſa melicrato, uel
qua manducentur, plus enim habẽtia m
lis, ſatis uentrem ſubducunt, id præſtab
ſi ſola mandantur, multo autem magis
quis abſorbeat cum melicrato ad alui c
ferent deiectionem, ad ueſcendum autẽ l
potandum eſt uinũ dulce, et aliquantulu
commorandum eſt, inde prandẽdum, m
ra quoq;, ceraſa, pręcocia perſica, cuncta
humida, & aquoſa, & omnino quæ nu
ualidam uidentur guſtantibus habere q
litatem, uel etiã olfacientibus. Mediæ ſu
poteſtatis inter ea quæ deijciunt, & quæ
ſtringunt aluum, mel ſolum ſi quis non
quẽdo ipſum lingat bene deijcit, et meli
tum paucum uel non omnino coctum
perat, uinum dulce confert uentris mea
muſtum deijcit, illud quoq; obſeruand
mirabili quadam ui naturæ opitulante
num quodcũq; ſit ex tertia aquæ part

ſe uitreo mixtum. inde uaſi alij pleno a-
ua impoſitum, ad ignis uaporẽ in eo uaſe
ua pleno bulliat, quoad uinũ aqua mix-
m in uaſe uitreo coctum. ita in aqua ua-
alterius dicti, ex quarta fere parte euapo
rit, id ſi ſyropi loco tempore antelucano
rotanti febre tertiana, uel quauis bilioſa
tur potandum, per urinã e corpore pror
s educit omnem bilẽ, intra quatriduũq;
ddit ab eo morbo incolumen, ut numen
quod feciſſe medicinã uideatur, hoc me-
camine plurimos qui iam nullo alio pri
m potuerunt medicamine liberari, intra
uatriduum, incolumitati reſtituimus, pla-
eq; ab ea omni moleſtia liberauimus.

Quæ uentrem compeſcant.

Dactili auſteri, uuæ paſſæ auſteræ, bati-
, pruna, malaq; acerbeſcentia, & pira, &
ala granata, ſimiliter aſtaci, paguri, cãcri,
rabi, carides quæq; alia mollem habent
uſtam piſces, minus certe cruſtaceam pel
m habentibus, habent etiam huiuſmodi
ſum ſuccũ, cum aqua depoſuerint, quẽ-
lmodum oſtreon, & cruſtaceam pellẽ ha
ntium, caro uẽtrem cohibet. Lẽs quoq;
braſſica cum redduntur ad concoquen-
um difficiles uentrem cohibent, quiq; are
cere uẽtrem humidum uoluerint cum iis

mediocriter cocta fuerit braſſica ſumat
ut primam profundamus aquã, confeſ
in aquam immittimus calidã, & in ea r
ſus coquimus, ut macerata fiat. Opo
autẽ ita ipſam ab aqua in aquã trnasfe
ne acrẽ, nec aquam attingat frigidam,
cocta, neq; em̃ plurimũ cocta examuſ
flaceſcet. Si quis ipſam coquendo prim
abijciat aquã, inde miſceat paucũ ſalẽ,
garum immittas quidq; compeſcens a
ſine guſtus moleſtia, ſuauiſſimum & u
ſimum medicamen effeceris, ſimulq; ci
farina cum uino auſtero pota arefacit u
trem, uinum auſterum & nigrum, ſine
cedine, & album, & auſterũ & ſubruff
& auſterum.

Quæ calefaciunt.

Frumenta toſta, et ab ipſis panes tip
cromus, tili. dulces dactili, poma medic
ter dulcia, ſeſamum, dulces uuę, ideo eti
ſiticuloſæ dulces uuæ paſſæ magis. mec
criter apium, myrrha, eruca, rhaphanus
pa, napus, ſinapi, cardamum, pyrethru
carota, allium, cæpe, porrum, caſeus a
quus, uinum dulce mediocriter calidu
ideo etiam ſitibundum. ſubrufum aut
calidius nigro. at flauum calidiſſimũ, i
ſubrufum, inde rubrum, inde dulce, in

n minus calefacit, cum tamen antiquiſ-
um, multum utiq; calidum.

Quæ refrigerant.

Ordea quoquomodo utere refrigerant
lium, panicum, hydna, colocyntha co-
pepones, melopepones, cucumeres, co
nela, ſycomora, auſteræ & acidæ uuæ,
teræ uuæ paſſæ, poma acerbeſcentia, &
da. & molliora, & eiuſmodi pira. & ma
ranata acerba, dactyli frigidum habẽt
norẽ uirides, lactuca, intybi, mediocri-
portulaca, ſemen papaueris. aqua, uinũ
ioſum non admodum calefacit. ideo fe
occupatis, non tam periculoſum, uinũ
um & auſterum. non calefacit namq;
lbum ſimul & auſterum. et craſſum. et
iũ. ut ſentiri poſſit refrigerat. Et acetũ.
uium ſiquidem partiũ eſt. ideo neruos
s aliis refrigerãtibus offendit. at media
r calefacientia et refrigerãtia, panes nõ
s recocti aqua, amylum, uinoſæ uuæ.

Quæ areſaciunt.

Lens, braſſica ideo etiam uiſum obtun-
farina, agni ſemen, orobi bis cocti, & a
ſæpius loti, meliores ſunt albi, et quæ
q; torrendo, aut macerando cõmedun
uel ſcabendo, terendoq;, ut caſeus terit
pori aridius ſuggerunt nutrimentũ, &

quæ garum, uinumq; habẽt tenuiora ſ
eis, quę non habent, aridiora plurimu
nim quo pacto condiantur aliqua, &
malia alantur intereſt, ut plus minuſue
arefaciãt, aut humectẽt rapę, ſinapi, aſſa
nia ac fricta. Quæ humectent.

Ptiſana, colocyntha toſta, pepones,
lopepones, cucumeres, nuces uirides, &
guria, & cocymela, ſycamina, ſycomo
ctuce, intybi, malua, & beta, & antrap
humidiora ſunt holera, fabæ uirides h
ctant, & cicer uiride, aqua calida qui
humectat & calefacit, frigida uero ref
rat & humectat, utraq; tamen abluẽdo
pori admota neruos offendit.

Quæ caput offendunt.

Dactili omnes, eruca, batina, dolor
pitis exuſcitãt, ſubrufum uinum ad n
propius accedens, et auſterum dolorẽ
ti adducit, quæ uæhementer olẽt, uin
faciunt quæ aquoſa non, & ne quidem
uos offendunt, lac idoneum capiti no
niſi quis ualidiſſimi ſit capitis, uuarum
dolorem ſuſcitat, cæpe, porrum, alliu
quicquid uaporoſum fuerit idem ef
plus tamen aridis, uel etiam calidis no
capitibus, nã ſi inalgeſcãt, aut humecta
non ita, uel aliquando etiam profueri

uæ uero membrorum temperamēta, &
ibus dinoſci coniecturis poſſint, ſequens
er indicabit. In uniuerſum em̄ nihil poſ-
ſalubre, uel inſalubre enūtiare, quia quæ
s ſalubria, aliis inſalubria, & cōtra, quia
rporum & membrorum diuerſa ſunt tē
ramenta, ita & rerū quibus aut ueſcitur,
t pro medicamine aſciſcit ſibi corpus, et
rinde etiam uenena ſuum quandoq; ha
nt in medicina locum, ita ille rerum opi-
deus omnia produxit utilia ſalubriaq;,
non uni omnia, ſicut nō omnibus ægri
linibus unum remediū adhibetur, quia
alia atq; alia cauſa ſunt, ita ne quidē ſa-
omnibus æque ſalubria omnia recte di
is, quæ uni ſint ſalubria. Eſt ergo longe
utandum animo, quid huic, quid illi ſa
ubre ſit, qđ in hoc toto opere de me-
dicina tractato facere ſtudemus,
quare his ita expoſitis, iā cętera
quæ ſimplici cōiectatione
aperiēda ſunt medicami
na, ſequēti libro cū-
cta deputemus,

Argentinæ per Henricum Sybold.
Anno. M. D. XXIX.
Menſe Martio.